

Ponedjeljak, 6. februar 2006.

Svedok Ljubica Došen

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak 14.46 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Izvinjavam se, ali tehnički problemi zbog video konferencijske veze su doveli do toga da današnji pretres počinje sa zakašnjenjem. Sada smo spremni. Vi ćete gospođu Tuma da ispitujete svedoka, zar ne? Vidim da jeste... U redu, zamoliću onda da tehničko osoblje priključi i napravi vezu sa svedokom. Dobar dan. Zamoliću vas da uzmete tekst koji vam sudski službenik daje i da ga pročitate. Dobro, onda ćemo to učiniti bez čitanja, hvala vam.

SVEDOKINJA DOŠEN: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cjelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Hvala vam puno. Gospođa Tuma će vam postaviti nekoliko pitanja i sada će početi sa ispitivanjem. Hvala vam. Izvolite, gospođu Tuma.

GLAVNO ISPITIVANJE : TUŽITELJKA TUMA

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođu Došen, čujete li me? Ja sam Marie Tuma i radim za Tužilaštvo. Obaviću sada glavno ispitivanje što znači da ću vam postaviti nekoliko pitanja. Nadam se da ste udobno smešteni.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, hvala.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu. Gospođu Došen, želela bih da nam sada kažete nešto o sebi. Dakle, jeste li udati i za koga?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja sam gospođa Došen, udana sam za Martina Došena hrvatskog branitelja koji je nestao iz vukovarske bolnice.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada ste se udali?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Udala sam se 1975. godine.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li ste imali dece u tom braku?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, Tanju Došen.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada je ona rođena?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: 1977. godine.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gde ste živeli sa svojom porodicom?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Živela sam u Vukovaru, u Moše Pijade i na Olajnici 12 kroz 24 u Vukovaru.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gde vam je bila kuća, na kojoj adresi?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Kuća je bila u ulici Moše Pijade 32, u Vukovaru.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Spomenuli ste još jednu adresu, možete li da nam kažete koja je to?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, to je stan na Olajnici u Vukovaru, 12 kroz 24 na trećem katu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Recite nam kako ste vi živeli svoj porodični život, šta ste radili, na koji način ste zarađivali novac za život?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja sam bila radnik u "Borovu" u tvornici, 20 godina. Međutim, kad je moj suprug postao privatni ribar, onda smo otvorili restoran na Dunavu u kojem sam ja pripremala ribu, gde su mogli dolaziti gosti kad hoće preko ljeta i tu smo prodavali ribu koju je moj muž hvatao u Dunavu, jer se on sa tim bavio, jer je bio privatni ribar.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A recite kako se zvao vaš muž, kako mu je bilo ime?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Moj muž je Martin Došen.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Odakle je on bio?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: On je rođen u Vukovaru.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li je on možda imao braće i sestara?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, imao je još dva brata i dvije sestre.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Možete li da nam kažete kako su se zvala njegova braća?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Stariji brat mu je bio Tadija Došen, a mlađi Ivan Došen, sestra Ružica Došen i Mirjana Došen.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li se vaš muž nekada bavio političkom delatnošću, bar koliko se vi sećate?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Moj muž nikada nije bio naklonjen nikakvoj političkoj, niti organizaciji, ni ničem dok nije došlo do već nekakvog previranja u Vukovaru, onda se pridružio HDZ-u.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada se to desilo, sećate li se?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa to je bilo negdje u početku, sad točno ne znam da li je to bilo u četvrtom ili petom mjesecu 1990. godine, ja mislim tako nekako.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Budući da je bio član HDZ-a, da li je u tom svojstvu preduzimao nekakve akcije vezane za to članstvo?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa on je... jedino što je bio njihov član, nikakva druga... On nije učestvovao u nekakvim predsjedništvima ili je... Ne znam, jednostavno je bio član HDZ-a, mislio je da je to dobro za njega, on se osjećao nekako po tim njihovim, što su oni govorili da bi ako članstvo napravili ili da bi to moglo biti dobro. Jednostavno ih je simpatizirao.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Recite nam, u vreme kad je vaš suprug imao kontakata i podržavao stranku HDZ-a, da li ste vi u to vreme imali priliku ili mogućnost da se upoznate sa članovima te stranke, da ih vidite ili da znate kako se oni zovu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja osobno nisam bila tada ni član HDZ-a niti bilo koje partije, pa tako da jednostavno ja nisam tada ni znala ko je predsjednik, ni gdje su se oni sastajali, ni da li su bili sastanci. Ja sam bila okrenuta obitelji i ja nisam se bavila politikom.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu, hvala vam. Kada je otprilike izbio oružani sukob?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Po meni je sve to počelo dešavajući se u petom mjesecu u Borovu Selu, napad na pripadnike MUP-a. Onda su već počela nekakva prepiranja i nekakva razdvajanja, onda su počela masovna odlaženja iz Vukovara srpskog stanovništva. Jednostavno se već tada osetilo da nešto ne štima, da se ljudi jednostavno počinju razdvajati. Do tada smo mi svi živjeli nekako u nekakvim prijateljskim odnosima, a ja osobno sam imala više prijatelja srpske nacionalnosti nego hrvatske, jer u suštini mi ni pridavali tome, ko je Srbin, ko je Hrvat, ko je ne znam kakve nacionalnosti i tako da se tada osjetilo da nešto, nešto, nešto neće biti dobro.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Vi ste pomenuli mesec maj. Možete li da nam pojasnite na šta ste tačno mislili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja osobno nisam prisustvovala tamo u Borovu Selu i ne znam. To su bile priče i glasine i razgovori da je tamo ispala nekakva pobuna, da su počele nekakve "Balvan revolucije", da se ne može više izlaziti vani i onda su jednostavno iz našeg MUP-a poslali dečke da vide šta se to tamo dešava. Po priči drugih koji su mi govorili jednostavno tamo je nastao jedan masakr gdje su pobili naše dečke koji po njima nisu bili njihovi, srpske nacionalnosti nego su bili hrvatski Mupovci po njima, jer onda je bila kao milicija, sad je bio MUP i oni nisu htjeli pristati na to da se nosi šahovnica na kapama i oni su jednostavno napravili to zlodjelo i poubijali te dečke tamo. Ja osobno nisam tamo prisustvovala i ne znam, ali se to desilo.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, a koje godine je to bilo? Rekli ste u mesecu maju, ali koje godine?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Mesec maj 1990. godine... 1991. godine. Ja sad stvarno... Mislim da je 1990. godine.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu, hvala. Da li je gospodin Došen, Martin Došen nešto lično preduzeo u vreme kada je došlo do sukoba u Vukovaru? Vi ste ranije rekli da je on bio hrvatski branitelj. Dakle, recite nam kada je on, kada se to desilo, kada je on počeo da radi?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Martin je, kad je počelo sve to, do osmog mjeseca 1990. godine, još uvijek se u Vukovaru ono nekako normalno živjelo, ali onda su primjetili da su se počele na Dunavu, po rubnim djelovima sela, Bršadina, Trpinje, više nije moglo izlaziti iz Vukovara. Onda je jednostavno u Vukovaru počela se organizovati jedna vrsta straže da ne bi oni mogli doći sa Dunava ili iz tih, preko tih sela u centar grada, jer su počeli Srbi masovno da odlaze iz Vukovara i ostajali smo pretežno mi hrvatski stanovnici i njihove, što je najgore, njihove supruge i djeca su ostale u istome tom gradu Vukovaru, samo su muški otišli i onda je počela pucnjava i granatiranje. Onda smo shvatili da to nije dobro, ali više izlaza nije bilo iz Vukovara. Jednostavno smo se morali prilagoditi i živjeti jedan život koji možemo samo tu u Vukovaru, jer mi van više ne možemo. Jer naš izlaz je jedino preko tih sela, jer smo bili u okruženju.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, ja sam vas pitala da li se sećate kada je gospodin Došen počeo da deluje kao hrvatski branitelj. Vi ste pomenuli avgust 1990. godine, ali možda je to bilo zapravo 1991. godine. To je nešto što je opštepoznata stvar, zar ne?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Oprostite, htela sam reći 1991. godine, jer u osmom mjesecu 1991. godine je moj muž i bio ranjen od granate, jer je išao normalno po hranu u "Na-mu" i tada je geler dobio u nogu i bio je hospitaliziran. Ja se ispričavam što sam rekla 1990. godina, 1991. godine u osmom mjesecu i kada se vratio kući onda je rekao: "Sad više stvarno ne vjerujem da ovde neće biti rata, ovo neće ..."

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, moram da vas prekinem sada. Mi ćemo kasnije o tome da govorimo kada dođemo do toga. Dakle, kada je i da li je i kako je bio ranjen, ali dakle slažemo se sa tim da je to bilo 1991. godine. Vi ste rekli da je on učestvovao u odbrani grada, a sada nam recite šta je on u tom smislu radio? Je li on učestvovao u nekim posebnim akcijama ili u nečemu sličnom u avgustu 1991. godine, i kasnije posle toga tokom jeseni 1991. godine?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: On je počeo u jesen 1991. godine da se uključuje, da učestvuje aktivno, ali kad je počelo bombardiranje, moram to da vam objasnim, onda su nastradale mnoge trgovine, jer smo mi ostali i bez struje i bez vode, onda je on skupljao sa ostalim svojim suborcima je l' ili prijateljima, hranu, odjeću iz svih tih trgovina, i svijeće i onda se to sve sakupljalo u "Nami" u Vukovaru i to se djelilo narodu. Rečeno im je, ko nema hrane, jer jednostavno on je bio kao u Stožeru za snabdjevanje građana grada Vukovara i djece i žena i svih onih su tu živjeli da se dođe u

"Namu" da bi im se podijelila hrana, svijeće, voda, sokovi, sve ono šta smo tada još imali. Jednostavno nismo više imali ni vode, ni struje, a imali samo granate svaki dan od ujutro do noći.

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala časni Sude, ja se izvinjavam što prekidam moju uvaženu koleginicu. Samo jedna ispravka na transkriptu, to je sedma strana, red broj 3. Čini mi se da je svedokinja rekla da je njen suprug započeo da se aktivno priključuje odbrani u avgustu 1991. godine, a u transkriptu stoji u jesen 1991. godine. Mislim da je to pogrešno prevedeno.

SUDIJA PARKER: Molim vas gospođu Tuma da to sada razjasnite sa svedokom.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala časni Sude. Gospođu Došen, ja ću vam postaviti jedno pitanje kako bismo razjasnili nešto šta je vezano za prevod onoga šta ste ranije izjavili. Dakle, ponovo vas pitam, kada je vaš suprug Martin Došen počeo aktivno da učesvuje u hrvatskoj odbrani 1991. godine?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Osmi mjesec 1991. godine, pa za mene je to jesen.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođu Došen, sada nam je to jasno. Dakle, od avgusta 1991. godine on je aktivno učestvovao u hrvatskoj odbrani, je l' tako? I vi ste pomenuli da u gradu više nije bilo vode. Da li je bilo nekih drugih načina da se dođe do vode u gradu osim putem vodovoda? Da li je bilo moguće da se dođe do vode i da li je bilo nekih poteškoća u tom smislu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, moglo se dolaziti kod privatnih kuća, neke kuće su imale bunare, arterske bunare i onda smo tamo mi iz grada, koji smo živjeli u zgradama odlazili po vodu. Međutim, da bi se došlo do tih kuća i do tog bunara morala se prolaziti jedna velika čistina, međutim i to su saznali da tamo se ide po vodu, pa su i to granatirali i jako puno je tu civila poginulo od granata, koji su odlazili po vodu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođu Došen. Kako vi to znate? Kako znate da su granatirali ljude koji su pokušavali da dođu do vode, da uzmu vodu iz bunara?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Tako što moja zgrada broj 12 na Olajnici je preko puta Kidričeve ulice gdje su te kuće i to se jednostavno sa prozora vidilo, a i znali smo. Ja sam jedna od njih koja je isto morala ići po tu vodu jer ne možete živjeti u stanu, a da nemate vode jer upotrebljavate i ve ce i perete se i ženske smo i voda nam je bila neophodna i za hranu, i za pranje i morali smo... Jednostavno smo bili pisiljeni, jer se nije moglo ići ni na ve ce, a nismo mogli ni van. Jer ako vas neko bombarduje od ujutru, od 7.00 do uveče, jednostavno ne možete izaći van zgrade od silnog granatiranja, onda možete misliti kako je nama bilo u zgradama u kojima nismo imali ni podrume, ni prozore, pa maltene ni vrata.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, o kojem vi to vremenskom periodu govorite sada, kada opisujete tu situaciju?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja govorim od osmog, pa sve do jedanaestog mjeseca. Ta četiri mjeseca, tri, to je bio pakao. To onaj ko nije tamo bio, taj ne može ni da si zamisli takvo nešto, da neko može tako nešto da uradi da jednostavno ne prekida granatiranje. Tri mjeseca pakla ne bih poželela nikom, pogotovo kad je došao jedanaesti mjesec i zima. Da li su se razmislili nekad kako je tim ženama i djeci, mahom ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, jasno mi je to, ali bih vas zamolila da na moja pitanja ubuduće odgovarate direktno, pa nam sada recite kako vi znate da su ljude granatirali dok su oni išli na bunar po vodu. Jeste li vi videli kako ih granatiraju?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, vidjela sam.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Koliko puta ste tako nešto videli, jedanput ili više puta?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Više puta.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Možete li da nam kažete otprilike koliko puta ste tako nešto videli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa dvadesetak puta sigurno. Sigurno, 100 posto, dvadesetak puta sam ja osobno vidjela to granatiranje.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: I tih 20 puta kada ste videli, to je bilo u tom periodu, od avgusta do novembra 1991. godine ili u nekom drugom vremenskom periodu? Dakle, možete li sada da nam kažete u kom periodu ste vi videli da tih 20 puta granatiraju ljude koji idu po vodu na bunar?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To je od osmog mjeseca do jedanaestog mjeseca, to sam ja vidjela.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Recite nam sada da li su ljudi u Vukovaru dobro znali gde se nalaze ti bunari?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa mi smo jednostavno komunicirali jedno sa drugim. Ako je neko znao za takav bunar, rekao je drugima, taj je opet rekao nekome drugome, jednostavno smo pokušavali pomoći jedni drugima, jer je to svakome bilo neophodno tako da smo jedne druge obavještavali i oni su nas upućivali, ne znam, tamo je bunar u toj kući, pa može se otići tamo dok nismo tako par puta išli i dvije osobe su bile ranjene i onda smo se posle plašili ići.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Koliko dugo ste mogli ostati u svojoj porodičnoj kući, koliko dugo ste tamo ostali tokom jeseni 1991. godine?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: U kući smo ostali taj osmi mjesec i polovicu devetoga, onda više muž nije dozvolio da budemo tamo jer je on noću odlazio na stražu u

"Namu", pa smo ja i Tanja faktički ostajale same i rekao je da ne možemo i najbolje je da idemo na Olajnicu i da smo tamo u zgradi, ipak tamo ima više ljudi, da je on onda nekako mirniji, da ima oko nas neko, da nismo sami.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: I jeste li se vi onda preselili kako je to želeo vaš suprug?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, onda smo ja i Tanja otišle na Olajnicu i do kraja smo bile na Olajnici, dok nismo otišle u bolnicu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada je to bilo?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To je bilo polovicom devetog mjeseca

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A zašto ste vi išli u bolnicu sredinom septembra?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Sredinom rujna? Nismo mi išli sredinom rujna u bolnicu nego smo išli sredinom rujna na Olajnicu, a otišli smo u bolnicu 17. jedanaestog.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Pre nego što počnemo da razgovaramo o tome šta je bilo 17. septembra, recite mi da li je vaš muž nekad bio povređen ili ranjen tokom oružanog sukoba i ako jeste, kada i kako?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Muž je bio ranjen u osmom mjesecu 1991. godine od granate, jer je išao onda... Kažem vam, do Teritorijalne obrane i do "Name" da vidi šta će se organizirati i kako će se ta hrana dijeliti i drugi put je prostrel, mislim desne, desne nadlaktice imao. Kad je čuo da je od brata mu sin na cesti ovaj, ubijen i onda je išao da ga pomakne sa ceste i tako je dobio prostrjel desne ruke i otišao je u bolnicu. Međutim, oni su mu samo imobilizirali ruku jer je to bio prostrijel i poslali su ga kući i onda je on došao kod nas na Olajnicu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, vi ste u dva navrata spomenuli da vam je muž bio povređen za vreme oružanog sukoba. Osim ta dva puta, da li je vaš muž još nekad bio povređen, dakle osim ta dva događaja koja ste nam upravo opisali?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, to je bilo 16. ujutro, jedanaestog, zapalili su nam zgradu i ostalo je još dosta djece i žena gore i on je pokušao spasavati, govorio je da svi izađu iz zgrade napolje jer zgrada gori odozdo tako da sam ja izjurila van i Tanja sa sestrim sinom na rukama, a on je ostao gore, još u stanu jer je pored nas u stanu jedna baka još nije mogla izaći iz stana i on joj je pomagao. Međutim, ona je nekako izašla van, ali on više nije imao vremena da izađe van, jer je gorilo i dim je bio veliki i on je ostao na balkonu. Međutim, mi smo svi odozdo mu vikali da pokuša on nekako strčati niz te goruće stepenice. Međutim, ja ne znam šta se desilo, možda i panika, možda i strah, već je bio ranjen i on je, onda su mu bacali kao jedno uže na balkon, da se on proba spustiti sa tim užetom sa trećeg kata dolje, međutim pošto je on bio dosta težak, imao je 100 i nešto kila, spuštao se samo na lijevoj ruci i više valjda nije imao snage, jednostavno se otpustio i pao dolje na beton tako da je povredio kičmu i ostao je donjim djelom tjela nepokretan i onda sam molila tamo ljude da ga nekako prebace do bolnice.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A kada je on prebačen u bolnicu?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To je bilo 16. ujutro.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jeste li vi tada išli s njim ili ste došli kasnije?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne, ja nisam išla s njim, jer je ćerka jako plakala i histerisala. Ja sam ostala sa njom, ali svejedno, bombardiranje je i dalje nastavljeno bez obzira što su se dešavala takve stvari, jednostavno nismo mogli ići mi, nego su išli dečki koji su znali put kojim mogu proći i tako da su ga oni nosili na nosilima. Mi smo imali u zgradama nosila i na nosilima su ga odveli do bolnice. Ja i Tanja tada nismo išli s njim.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Sećate li se, ja znam da je ponekad teško, jer je prošlo puno vremena, ali da li se sećate možda kojeg ste dana, kojeg ste datuma vi otišli u bolnicu i jeste li išli sami ili je pak još neko išao sa vama?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Mi smo 17. na noć su nam došla dva dečka iz bolnice i probudili su mene i Tanju, jer smo mi bili u zgradi i rekli su mi da se pakujemo, da je Martin poslao da dođemo u bolnicu jer se priprema konvoj koji će vršiti evakuaciju ranjenika, žena i djece iz Vukovara, da se više ne može izdržati i onda normalno... Mi smo pokušali obavjestiti sve one koji su htjeli ići do bolnice tako da se stvorila jedna kolona u kojoj smo mi u toku noći, sećam se da je kiša lila kao iz kabla, granatiranja su bila, a i čuli su se već tenkovi da su blizu grada. Znači da je Martin vjerojatno znao da će oni ući u grad i poslao je po nas da mi dođemo u bolnicu. Tako da je jedna kolona od dvadesetak žena i dece ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, dakle ako sam vas dobro razumela, tokom noći na 18. su vas probudili i onda vam je rečeno da idete u bolnicu. Dakle, po noći, 17. na 18, ako sam vas dobro razumela?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: 17. u noći.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A možete li da nam kažete kako je to izgledalo kada ste došli u bolnicu? Možete li da nam malo opišete celu tu situaciju? Mi smo već nešto čuli o tome od drugih svedoka tako da ne morate da idete previše u detalje. Recite nam najpre jeste li se tamo našli sa svojim suprugom?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa kad smo došli u bolnicu došla je svekrva samnom i od Martinove sestre dvoje malodobne djece, jer je Martinova sestra poginila i ostala su dvoje malodobne djece, njih smo povelili sa sobom i mlađi brat Martinov i Tanja, mi smo bili od obitelji koji smo došli odmah u bolnicu sa tom kolonom. Ja čim sam došla na vrata u bolnicu odmah sam vidjela mog supruga, jer je njegov krevet bio prvi, odmah do vrata, tako da smo se mi tu s njim pozdravili. Međutim, zamoljeni smo da mi idemo na prvi kat, jer ne smjemo biti među ranjenicima. To dolje nisu bile nikakve sobe bolničke, to je bio podrum koji je ispražnjen i tu su bili kreveti jedan do drugoga. To nisu bile bolesničke sobe, to su bili hodnici puni ranjenika i to je bila jedna velika prostorija, podrumaska u kojoj je bio krevet do kreveta.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Vi ste nešto ranije rekli kako je vaš muž pao s trećeg sprata i kako je ...

SUDIJA PARKER: Gospođo Tuma, možemo li da prekinemo na trenutak zato što gospodin Lukić hoće nešto da kaže?

TUŽITELJKA TUMA: Da, naravno.

ADVOKAT LUKIĆ: Opet jednu malu intervenciju na transkript, pa ako može to sa svedokom da se razjasni. Ja sam čuo na BHS jeziku da je svedok izjavila, kada su dolazili u bolnicu i ko je sve došao sa njom, a to je strana 14, red 4, pa nadalje, da je pomenula da su došli, pored njene svekrve i od sestre, pokojne Martinove dece i da su došle i njena ćerka Tanja i malđi brat Martinov, Ivan, a to nije ušlo u zapisnik, pa ako to može da se ponovi.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Gospođo Tuma?

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala časni Sude. Gospođo Došen, dakle treba nešto malo pojasni, a to je radi sudskog zapisnika. Dakle, ne radi se o vašim prethodnim odgovorima već moramo da utvrdimo prevod. Dakle, vi ste nama rekli kako ste došli do bolnice. Recite nam koga ste još tamo sreli? Rekli ste da ste videli svog muža Martina Došena, a spomenuli ste i neku rodbinu. Dakle, ljudi iz vaše porodice su bili u toj bolnici kada ste vi tamo došli. Da li biste nam to ponovili ko je tu bi?

ADVOKAT VASIĆ: Ne, ne, ne. Oprostite gospođo. Ja sam shvatio da je svedok pričala, pa nek nam u tom smislu razjasni, da su zajedno sa njom u bolnicu, tada došli i ti rođaci, a ne da je ona tamo zatekla, da ne bude sada da se kroz tužiočevo pitanje imputira ovakav odgovor. Tako može da se razjasni, ko je sve sa njom u toj grupi otišao u bolnicu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala. Hvala časni Sude. Dakle, gospođo Došen, još jednom. Ja se izvinjavam zbog ovoga, ali da li biste nam dakle rekli ko je bio u toj grupi koja je došla u bolnicu, dakle ko je bio od vaših rođaka? Spomenuli ste dakle grupu ljudi nešto ranije, da li biste nam to ponovili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da. Samnom je bila moja ćerka Tanja Došen, majka Marija Došen, brat mu Ivan Došen i dvoje djece od njihove pokojne sestre koja je poginula u desetom mjesecu 1991. godine. Malodobnih, Jelena i Igor.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Molim.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Sada bih htela da nam opišete kakve je povrede pretrpeo vaš muž zbog pada sa trećeg sprata? Rekli ste da je on završio u bolnici. Da li je

tamo bio neki lekar koji ga je pregledao i jeste li dobili neke informacije ili objašnjenje kakve je povrede zadobio od tog pada? Hvala.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, ja kad sam tamo došla u bolnicu ja sam prvo razgovarala sa Martinom i onda mi je muž, je l' moj, onda mi je on rekao da ga je pregledao i doktor Njavro i doktor, sad mi je malo mozak stao... Dobro, ali nije ni bitno toliko, oni su mu rekli da ima povredu kičme, pršljenova 1, 2, 3 i 4 valjda. Ali s obzirom na stanje kakvo je u bolnici u Vukovaru, oni mu ne mogu pružiti nikakvu pomoć, jedino mu mogu dati tablete za smirenje i kad bude došao dalje, u Zagreb ili bilo gdje bude evakuacija, da se ponese njegova povijest bolesti i da se onda njemu pomogne, i liječnička pomoć jer on gornji dio tjela nije mogao digniti u sjedeći položaj, padala mu je glava nazad. Tako da je faktički bio nepokretan.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. I kada ste vi bili tamo, kada ste videli taj prizor, kada ste došli u bolnicu, bio je tamo vaš muž i vaši rođaci, recite nam još šta ste osim toga primetili? Koji ljudi, kakvi ljudi su se nalazili u bolnici kada ste vi tamo došli? Te noći.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Kada sam ja došla te noći normalno, bilo je dosta civila u bolnici koji su dolazili sa svih strana iz grada, to ne samo sa Olajnice, ko god je čuo za, da će biti konvoj, svi su se, sa djecom dolazili u bolnicu, međutim bolnica je tada bila prebukirana. Jednostavno nije mogla da primi toliko naroda koliko je došlo, pa je doktorica Bosanac zamolila da se svi prebacimo gore na prvi kat, pa da se pokuša onda... Samo da se ranjenike ne ometa. Međutim moj muž, pošto je bio nepokretan, zamolio je doktora Njavru, da li bi ja mogla da dođem kod njega da budem sa njim. Tako da je meni dozvoljeno, pa sam ja bila na njegovom krevetu, sjedila, i onda mi je on rekao da je i Tadija, brat mu, ranjen, da je i on tu u bolnici da je od druge mu sestre sin isto ranjen, da je i on u bolnici i onda sam ja otišla da potražim i njih dvojicu da i njih obiđem, jer sam htjela da vidim u kakvom su stanju jer oni nisu bili za vrijeme celog tog bombardiranja sa nama u zgradi, oni su bili u drugom djelu grada. Ja sam onda vidjela i ranjenog Martina i ranjenog Tadiju Jakubovski.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kakve su povrede oni imali, jeste li vi to možda mogli da vidite?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, ja sam vidjela, mlađi nećak ovaj, Martinov Jakubovski, on je imao... njemu je tromblon pogodio desnu šaku i on je imao fiksatore i karličnu kost su mu bili povrijedili tako da mu je to dosta flisovalo, a djever... Njima je upala granta u sklonište, on je imao unutarnje povrijede u prsima i imao je poseklinu na obrazu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Ako sam vas dobro razumela, vi ste tu spomenuli i brata Tadiju, koji je takođe bio ranjen. Jesam li u pravu, jesam li vas dobro razumela? Jeste li videli njegove rane? Kakve je rane on imao?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Tadija je imao jedino veliku poseklinu na obrazu, a na prsima je imao flastere tako da ja nisam vidjela kakve su to rane, ali je bio od granate pogođen u prsa.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Vi ste spomenuli i drugog brata, Ivana Došena. Jeste li se i sa njim susreli u bolnici i ako jeste da li ste primetili je li i on imao neke povrede i ako jeste, kakve?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne, Ivan je sa nama došao sa Olajnice, on je došao kao civil u bolnicu. On nije bio ranjen nego je jednostavno došao sa nama u grupi da bude sa djecom i s nama, jer nije bilo ni jednog muškog od cijele obitelji, jedino je on brinuo o nama svima s tim da smo onda morali po Tadijinu suprugu i ćerku poslati druge dečke da idu, jer su oni bili u drugoj zgradi, u dunavskim zgradama u podrumu, pa smo se bojali da ih ne bi zatekli u podrumima tako da su u toku noći isto dva dečka otišla i njih su doveli tako da je Tadijina supruga i ćerka bila isto skupa s nama.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Sledećeg dana, jeste li vi tokom tog sledećeg dana bili sa svojim mužem u bolnici?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A kakve ljude ste videli u bolnici oko njega u tom trenutku, dakle sledećeg dana u bolnici?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa u bolnici su sve oko njega bili ranjenici. Neke sam poznavala, neke ne. Pošto sam ja imala i cigareta, bili smo ispekli kruh, pa sam donijela i kruha... Mogu vam reći da su to bili tako jadni ljudi, to su ljudi koji po 80, 100 kila, a sad su izgledniji, zapašteni, toliko se osetila krv, to jednostavno više se nije ništa pomoći, ništa više nismo imali, ali su još uvijek nekako ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu. Hvala vam gospođo Došen. Jeste li možda videli neke vojnike u bolnici ili ispred bolnice toga dana?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Toga, toga dana 17. ne još, nego 18.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Sledećeg dana?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Sledećeg dana, da. Sledećeg dana sam onako izašla malo van i onda sam videla gospodina Bilića, Biloga i doktoricu Bosanac da razgovaraju sa nekim vojnim oficirima i da ih negdje odvođe. Jednostavno brzo sam se vratila nazad i sjela sam kod muža na krevet i rekla sam: "Martine, ne znam, nešto se dešava. Doktoricu Bosanac su odveli vojska, ne znam", reko', "šta će biti". Međutim posle, naveče kasnije se ono kroz razgovore i normalno žamore se doznalo da je doktorica Bosanac išla na pregovore sa vojskom da bi se Vukovar predao i vukovarska bolnica s tim da ona traži da se ranjenici i civili konvojem izvezu iz Vukovara da ne bude nikakvog masakriranja. I onda smo svi čekali šta će biti i kakav će dogovor doktorica Bosanac napraviti.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, vratiću se na svoje pitanje. Jeste li vi videli neke vojnike? Vi ste spomenuli da su doktorku Bosanac odveli. Ali u bolnici i oko bolnice, jesu li bili vojnici, da li se videlo prisustvo vojske? Ovoga dana o kome govorimo sada.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Tada još ne, jedino što su bili u bolnici, na liječenju su bila tri vojnika koji su isto bili ranjeni i oni su bili hospitalizirani kod nas u vukovarskoj bolnici i oni su ležali sa našim ranjenicima. I njima je ukazivana isto medicinska pomoć kao i našim ranjenicima. Niko nije njih odvojio ili im nije hteo pružiti ljekarsku pomoć ili ne znam što. Oni su jednostavno, njih trojica bili tamo. Tada još nije bilo nikakvih vojnika, ni vojske u bolnici i oko bolnice.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jesu li vojnici u bilo kom trenutku opkolili bolnicu i ako jesu, kada je to bilo, recite nam ako se sećate?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To, mislim, nemojte me sada dražati za rječ, točno baš datum, da li je to bilo 18. na 19. u toku noći ovaj, ja sam izašla napolje i onda sam vidjela da je vani vojska. Kakva vojska, noć je bila i to nisam točno vidjela, samo sam vidjela da su tada već i teška naoružanja bila dovedena do bolnice i u međuvremenu, mislim da je to bilo 18. da su došla dva oficira i ušla su unutra, jer su došla po ova tri vojnika ranjena koji su bili u vukovarskoj bolnici. Došli su po njih i njih su tražili da izađu van. Međutim, oni su vikali da oni neće, da je njima tu dobro, da ih niko ne dira. Međutim, oni su ih prisilno odveli svih trojicu napolje i onda su metili dva vojnika na vrata od bolnice da se više nije moglo izlaziti iz bolnice van.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, vi ste rekli da niste sigurni koji je datum bio, 19. ili 18. novembra.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada ste izašli iz bolnice i kada ste videli teško oružje ispred bolnice, ali recite, kada kažete teško naoružanje, šta to znači, šta ste vi zapravo od toga videli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Jednostavno kada sam izašla van vidjele su se cjevi od tenkova okrenute prema bolnici. Mislim ja nisam vojni analitičar i ne znam, ne razumijem se toliko u vojsku, ali sam vidjela da su to cjevi, pretpostavljam da su to tenkovi ili teško naoružanje koje je okrenuto prema bolnici.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Rekli ste da su tamo bila dvojica oficira koji su ušli unutra po onu trojicu vojnika o kojima ste govorili. Iz koje su oni vojske bili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To je bila redovna jugoslavenska vojska, to su oficiri. Ja, ne znam ja točno, ne mogu sada reći, ali po meni oni kad su došli već se doktorica Bosanac vratila nazad i ja mislim da je tada već se znalo da će bolnica biti evakuirana, ali to su bila dva oficira jugoslavenske vojske koji su ošli direktno prema ovoj trojici. Međutim, ja kako sam sjedila na krevetu kod moga muža, ja sam onako, možda nije da je to bilo nesvjesno, ja sam to namjerno i rekla: "Aha, sada ćemo dobiti cigarete i hranu, došli su nam oslobodioci". Jedan od tih oficira se tako po prsima udario i rekao: "Oprostite gospođo, ali stvarno nemam niti jedne cigarete", i onda je prošao dalje i otišao po ta tri vojnika.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Spomenuli ste oficire JNA. Recite, možete li da napravite razliku između oficira JNA i neke druge vojne osobe, nekog drugog oficira? Možete li da budete sigurni u to kada kažete?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, mogu da budem sigurna zato što sam u prvom braku bila udana za oficira Jugoslovenske narodne armije i znam šta je zvijezda petokraka, šta su četiri "S", a šta je kokarda. Jer sam vidjela i jedno i drugo i treće.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Jeste li videli kakvu drugu vojsku u bolnici i oko bolnice u ovo vreme o kom razgovaramo, dakle sledećeg dana, dan pošto ste vi došli u bolnicu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa pred noć pre nego će početi evakuacija, znači 19. tamo na 20. onda sam izašla ponovo ja, napolje, van, tu gdi su bili ranjenici, već je bilo ono jutro i namjerno sam izašla, jer sam mislila niko mi neće ništa, šta da ja, zašto ne bi izašla van, pa nisam ja zatvorenik. Međutim, kad sam tako pogledala gore onda sam vidjela jednog Martinovog dobrog prijatelja po kojem mogu da kažem koje označje je on nosio, on je nosio čistu četničku uniformu sa četničkim označjem, imao je redenik preko sebe i stao je tako, jer kad silazite dolje u bolnicu morate ići onako kao niz brdo, a on je stajao gore i stisnio je tako obadvije šake i viče: "Srbija". Ja sam se onda vratila nazad u sobu i rekla Martinu: "Martine, prijatelj ti je tu, molim te sada nemoj ništa govoriti". Međutim, nedugo zamnom je ušao on, taj isti što sam ga ja vidjela, Martinov prijatelj, ja znam da su ga zvali Čapalo i došao do Martina i Martin mu ga je onako pogledao i rekao: "Čapalo, za Boga miloga, kakva ti je to uniforma?", a on mu je odgovorio: "Ti ćuti, ja sam ti rekao, ovo ti je četnička uniforma, a ja sam ti rekao da će ovo biti Srbija". Martin je samo metio ruku preko očiju i nije htio više s njim ni da razgovora, ja sam rekla: "Znaš Čapalo, ovo nikad nije bila Srbija, pa ne vjerujem da će biti i sada". On se okrenio prema meni, pa je rekao: "A ja i ti ćemo razgovorati na drugom mjestu". I onda mi je Martin rekao: "Molim te ćuti, nemoj više ništa govoriti". On jedan od njih koji je bio u pravoj četničkoj uniformi, međutim posle su počeli ulaziti i rezervisti, ta se uniforma isto razlikovala, jer je bila onako kao od čoje i oni nisu imali zvijezde petokrake ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, opišite nam molim vas razliku, po vašem mišljenju između četničkih obeležja od obeležja rezervista, kakve su oni uniforme nosili kako bi mogli da se razlikuju jedni od drugih? Kada ste ih videli u bolnici.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Može se razlikovati po tome što su četničke uniforme i ti koji su imali baš pravo to četničko, oni su imali šubare sa kokardama na glavi i imali su dva redenika, tako preko prsa i imali su automate. Međutim, rezervisti oni su imali šljemove sa četiri "S", onako ispisana kao bojom, da uzmete, pa da nacrtate bojom za razliku od prave uniforme jugoslavenske vojske koja je imala uniformu sa zvijezdom petokrakom.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Jeste li videli još neke druge ljude. Vi ste upravo spomenuli ovoga Čapala ovde, ali da li ste videli još nekoga u istoj takvoj odeći? Dakle, koji bi pripadao istoj vrsti ljudi u bolnici i oko bolnice u to vreme? Dakle, četnike ili rezerviste.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Mogu vam reći da četnika u takvim odorama kakvu je imao Čapalo sam možda vidila jednog ili dvojicu. Stvarno ne mogu reći da su bili, rezervista je bilo više, što nekih koje sam poznavala naših Vukovarčana, a neki koji su bili mladi dečki koji se vidi da su ih baš pozvali u vojsku. Da su ih jednostavno obučili i naučili i potjerali da idu na taj Vukovar, jer to nije bila regularna vojska nego se to vidi da su to rezervisti koji su jednostavno pozivani da idu na taj rat i dosta... Mogu vam reći da je bilo dosta mladih dečki među njima.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Ja sam čula da ste vi bar dva puta bili izvan bolnice tokom noći. Jeste li možda uočili da se nešto događa, jeste li uočili nekakve aktivnosti koje su vam se učinile značajnim za vreme noći koje ste proveli u bolnici?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa nešto što po meni bi bilo značajnije od svega toga što se tada dešavalo je to da sam vidila da su vratili gospođu, doktoricu Bosanac nazad i da su je jednostavno odvojili, zatvorili su je u jednu prostoriju ekstra. Znači nije više komunicirala ni sa ranjenicima i ovaj, iskreno govoreći, ko god je od rezervista, vojnika ili bili Vukovarčana koji su se opredelili za to da budu u rezervnoj vojsci, više im nisu... Jugoslavenska vojska, iskreno govoreći im nije dozvolila da uđu među ranjenike sa oružjem. Ali sve je to bilo u redu dok je bila regularna vojska. Međutim, kad su oni u toku noći otišli, onda su počeli nestajati naši dečki koji su bili u bolnici. Jednostavno ih više nismo vidili. Po čijem nalogu i kako su ih prozivali i zvali, jednostavno su ih izvodili napolje i jednostavno ih više nismo vidjeli.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, ja bih vas zamolila da sada porazgovaramo o tom momentu kada je JNA otišla kao što ste vi rekli. Vi ste rekli da su ti momci jednostavno nestali, da su ih prozivali i odvodili. Možete li da nam objasnite tačno šta se dešavalo? Jeste li vi to videli i šta ste tačno videli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja samo mogu da kažem to da su oni ušli unutra, ne znam, uđu njih dvojica, trojica rezervista i kažu: "E ti sada dođi s nama, trebam te, i ti dođi, trebamo", i izvedu ih iz te prostorije u kojoj sam ja bila i jednostavno... Šta se tamo dalje dešavalo i kuda su oni njih odveli to ja ne mogu reći sa sigurnošću, jer to nisam vidjela, ali se oni više nisu ni vratili nazad.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jeste li vi videli kako neke ljude odvođe kao što ste sada pomenuli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, zato što je među nama, koji su došli u bolnicu, koji su mislili da će izaći sa konvojem bilo dosta, po njima, vukovarskih branitelja koji su, jednostavno više nisu mogli izaći iz grada, a morali su ili predati oružje ili se predati. Ali po meni, Vukovaračani koji su ih znali, oni su bili sa jugoslavenskom vojskom tamo vani, van bolnice i oni su jednostavno njima govorili imena i koga su oni poznavali da je tu u bolnici i po te ljude su i dolazili u bolnicu i odvodili ih. Znači to su morali reći vukovarčani koji su znali, jer ja ne vjerujem da jedan oficir jugoslavanske vojske je mogao znati... "E ti si taj, a ti si taj." Znači da je morao neko od domaćih da bude sa njima i da im to sve govori.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospodo Došen, vi ste rekli ljudi, na koga mislite kada kažete "ljudi koje su odveli"?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa znači dečki koji su bili kao i moj muž, ne znam na stražama u gradu, na rubnim djelovima, pa su došli u bolnicu da tu dočekaju konvoj, po njima oni su svi bili branitelji kao isto što su i svi ranjenici po njima bili branitelji, a možda 1.000 od tih ranjenika je ranjeno od granate, a ne od nekakve borbe. Jer u samom centru grada nije ni bilo borbe iskreno govoreći nego samo granatiranje i ubijanje nedužnog stanovništva, što hrvatskog i tu je bilo dosta i Srba ranjenih i srpskih civila ranjenih, a sigurno ih nisu Hrvati ranjavali nego te granate i ta bombardiranja koje su oni non-stop radili, jer u samom centru grada nije ni bilo nikakve borbe i to mi ne mogu rjeći, jer ja sam tu bila.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospodo Došen, nisam vas to pitala. Probajte da se koncentrišete i da odgovarate direktno na moja pitanja. Vi ste ovde rekli da su ljudi koji su odvođeni iz bolnice bili mladi ljudi. Recite nam sada jesu li ti mladići imali nešto zajedničko? Šta je njih karakterisalo?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa jedino što ih je karakterisalo da su oni jednostavno u bolnici po meni tražili sklonište gdi da se sklone, jer su se bojali nekakve odmazde. Ja vam sad ne mogu reći njihova točna imena, jer neke sam znala, a neke nisam. Na primer i sam gipser Marko je nestao u toku noći ovaj, iz bolnice i nismo ga više ni vidjeli. Dosta tih dečki koje sam ja poznavala iz grada, ali im ne znam ime, isto su nestajali, a nisu se više vratili. Ja vam sad ne mogu reći poimence kako se oni zovu, ja ih znam ovako, iz grada, iz susretanja, ne znam, ali kako se zovu, nisu bili moji vršnjaci, pa da ja znam točno kako se zovu, ali su ih jednostavno izdvajali. Po njima vjerojatno su oni znali zašto im oni trebaju i zašto su ih odvodili.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospodo Došen, želela bih da se na tome sada zaustavimo. Kažete da su oni probrali određene ljude. Ko je te ljude probrao? Ko je njih izabrao?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa ko je njih izabrao ja ne znam, jednostavno iz vana vam dođu dvojica, trojica rezervista i jednostavno kažu: "E, ti sada ideš sa nama, i ti ideš sa nama, i ti, molim te 'ajde pođi, trebamo te, izađi van". A po čijem to naređenju i ko im je to rekao, ja to stvarno ne znam, jer ništa se nije dešavalo među ranjenicima, to se sve dešavalo negde vani, van bolnice.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospodo Došen. Vi ste takođe pomenuli da je tu bilo i meštana koji su davali imena, bar vi to pretpostavljate ako sam vas dobro razumela. Zna li vi ko bi mogli ili ko su bili ti meštani koji su JNA davali imena? Govorim o onim ljudima, imenima onih ljudi koji su noću odvođeni iz bolnice?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa to vam je teško reći, jer svi oni koji su otišli iz Vukovara, oni su svi bili rezervisti, ali niko nije htio da dođe javno i da se prikaže i da kaže: "E, ja sam sada taj", u uniformi i "ja sam sada došao", nego su oni jednostavno stajali u pozadini, davali su imena, a ovi su slali rezerviste koji su možda... Ne znam,

došli iz Kraljeva ili iz Valjeva ili ne znam odakle i oni nisu znali... Jednostavno su znali samo njihova imena i tako su ih zvali i odvodili. A ni jedan se nije htio pokazati... "Ej ja sam taj, ja sam rekao."

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Koliko ste vi ljudi videli da su odvedeni na ovaj način?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa to veće kad sam ja bila kod Martina, pa četiri ili pet su ih odveli sa Markom gipsrom. U toku noći.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, ko je bio taj Marko, je li to bio običan čovek ili je tokom oružanog sukoba na neki način bio aktivan?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja sam ga znala kao Marka gipsera, u stvari on je radio kao medicinski djelatnik u bolnici, on je stavljao gips. Pošto su po njima u bolnicu došli hrvatski branitelji, branitelji Hrvatske, onda su oni pokušali... Ja pretpostavljam da je to i doktorica Bosanac dozvolila i znala, pokušali su na nekakav način da ih spase, pa su im na zdrave, ne znam, na zdravu nogu ili na zdravu ruku metili gips, pa da budu i oni kao ranjenici u bolnici da ih ne bi ponovno nasilno odveli nego da bi sa konvojem izašli napolje. Međutim, to je izgleda neko rekao vojsci koja je došla u bolnicu i onda su oni odveli par njih koji su imali takve gipsove i jednostavno su im skinili gipsove i shvatili su da ispod toga gipsa nije nikakvo ranjavanje i onda su odveli Marka gipsera, vjerojatno da im on odgovori zašto on to radi.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Nešto ranije rekli ste da je Martin Došen bio povređen. Zna li da nam kažete da li postoji nekakva zdravstvena evidencija, neka kartoteka ili bilo šta gde mogu da se nađu podaci o njegovim povredama i o njegovom lečenju u bolnici, a moliću vas da odgovorite samo sa da ili ne?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jeste li vi to videli? Jeste li vi videli njegov zdravstveni karton?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Šta se sa tim desilo? Je li karton bio u bolnici i gde je završio?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ujutru kad će početi kao je l' evakuacija ranjenika, onda je sestra Biba svakom ranjeniku, kraj nogu, u plastičnoj vrećici mećala njegovu povjest bolesti i ne znam, temperatunu listu i to je kod svakog ranjenika jer se pretpostavilo da je ide konvoj, normalno evakuacija ranjenika, da bi se njima pružila dalje lječnička pomoć, da se svakome bolesniku metila njegova povjest bolesti u ti vrećicu. Pošto sam ja kod mog muža bila pored njega, ja sam automatski tu vrećicu uzela u ruku, tako da sam ja njegove papire, te lječničke nalaze i donjela sa sobom u Zagreb. Jer su me posle odvojili od muža i tako da su ti papiri ostali kod mene i ja imam taj original.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. O tome ćemo da razgovoramo detaljnije nešto kasnije, kad pređemo na temu zdravstvene dokumentacije vašeg supruga. Recite nam sada, gde ste vi proveli poslednju noć u bolnici, znači noć pred evakuaciju?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Na krevetu kod nogu moga muža sam ležala, pored njegovih nogu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: I u kakvom stanju je on tada bio, mislim na zdravstveno stanje?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Moj muž je inače koga god pozna zna da je on bio sportski tip i da je on bio čovek koji se bavio ribarstvom, koji je bio aktivan i on se nikako nije mogao pomiriti s tim da će on biti nepokretan i on je jako puno plakao.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li je on bio u stanju da se kreće te noći ili je i dalje bio nepokretan?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne, on nikako nije mogao da se kreće, jer je on bio posve nepokretan, on nije mogao svoje tijelo pomjerati.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Narednog jutra, 20. novembra, šta se desilo? Vi ste rekli da ste noć proveli uz svog supruga. A šta se desilo ujutru?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa ujutro smo se iznenadili da se na vratima pojavili dva vojnika koji su imali nekakav spisak i počeli su prozivanje. Jednostavno sam se iznenadila, jer su oni počeli prozivati, ne znam, Došen, Marin Došen, Tadija Došen, Ivan Došen, Jakubovski Martin... Mislim iznenadilo nas je to da su počeli poimence da prozivaju i onda sam ja pitala tamo sestru: "Je l' to evakuacija?", kaže ona: "Da, vašeg supruga moramo metiti na nosila pošto on je nepokretan, njega ćemo morati nositi". Na to je Martin rekao: "Ali molim te Ljubice, gdje je Tanja, nemojte se od mene odvajati, nego idite stalno da ste samnom", i tako da kad su njega sestre metile na nosila, ja i Tanja smo za njegovim nosilima, al' onda je već počelo komešanje u bolnici i graja, ranjenici su jednostavno koji su bili pokretni krenuli prema izlazu, jer im je rečeno da počnu izlaziti van, da je došao konvoj i da počinje evakuacija.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Stanite tu gospođo Došen. Hvala vam. Puno vam hvala. Vi ste izjavili da je ujutro na ulazu, da su bila dva vojnika ako se dobro sećam i da su oni sa sobom imali nekakav spisak. Možete li da nam kažete o kakvim se to vojnicima radilo? Sećate li se?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To su bili rezervisti.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: To su bila dva vojnika kažete sa spiskom. Je li tu bilo još nekakvih vojnika u blizini ili su ta dvojica rezervista koji su stigli sa tim spiskom tu bili sami?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Sa spiskom su bila ta dvojica vojnika sami, ali čim smo mi izašli van, kad sam ja krenila za mužem, onda ste vi došli pred jedan špalir

vojnika koji su stajali i sa jedne i sa druge strane i ranjenici su išli prema gore, a mi civili, koji smo izlazili, pogotovo ja koja sam izlazila sa mužem... Nas su zaustavljali, jer su nama vršili pretres, jer smo morali dati ako imamo škarice, noževe ili nekakvu zlatninu ili šta ja znam... pretresali su nam torbe, ja sam tako nekako prošla pored njih, jer sam išla odmah za nosilima, za mužem, ali sa oba dvije strane kad idete i što me je iznenadilo prvo, nije mi bilo jasno da mi ne idemo na glavni izlaz bolnice nego da mi idemo na zadnji izlaz bolnice. Po meni je bilo logično da taj konvoj bude ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, moram sada da vas prekinem, jer se malo udaljavamo od pitanja. Znaite, moramo redom da razgovoramo o stvarima, pa bih vas molila da se svaki put skoncentrišete samo na ono šta vas ja tada pitam. Dakle, vi kažete, ta dvojica vojnika bili su rezervisti i ako sam vas dobro razumela šta ste rekli, oni su bili sami?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, a vani su stajali drugi vojnici koji su vršili pretres i koji su stajali u špaliru kad izlazite vani, vani je bilo razne vrste. I u maskirnim uniformama i rezervista i jugoslavenske vojske i oficira, i vojnika, mislim tu je stvarno bilo mješane vojske.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Što se onog spiska tiče, jesu li vojnici držali spisak u rukama, odnosno da li je možda jedan od ta dva vojnika taj spisak držao u rukama?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, jedan je držao u rukama i čitao je.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Šta je on čitao sa tog spiska?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: On je čitao imena ranjenika.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li se vi sada sećate imena sa tog spiska?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja se sećam početka sa tog spiska zato što sam ja jako brzo izašla napolje iz te prostorije, jer su mi Martina odnosili, jer je on bio među prvima na spisku i oni su ga iznosili napolje tako da sam ja krenila za njim i kako je dalje glasilo taj spisak i koga su oni prozivali ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li se sećate još nekih imena sa tog spiska koje je bilo prozvano? Dakle, prozvali su vašeg supruga. Sećate li se još nekog imena koje ste čuli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa da, njegova oba dva brata, znači i Tadija Došen i Ivan Došen i mali Martin Jakubovski Došen, i mislim kad sam vidila da njih sve prozivaju odmah mi je... Ne znam, nekako mi je bilo sumnjivo da baš njih odmah na početku tog spiska imaju. Ja sam mislila da je to možda nekakva evidencija ranjenika bolničkog osoblja, međutim, ne znam, bojim se da nije to to.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Pomenuli ste nekoliko imena. Takođe ste malopre rekli da se ne sećate svih imena sa tog spiska. Ali sećate li se sada koliko je otprilike imena pročitano sa tog spiska?

ADVOKAT LUKIĆ: Prigovor, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Lukiću.

ADVOKAT LUKIĆ: Možda sam prerano reagovao, ali učinilo mi se da je prethodno svedok rekla da je njen suprug bio među prvima i da je ona odmah za njim napustila taj prostor, pa sad mislim da tužilac previše traži. Smatram da je to navođenje svedoka, ali možda sam i previše u ovome... preterujem.

SUDIJA PARKER: To nije sugestivno pitanje, uopšte nije sugestivno. Ona je pitala da li svedok to zna i ako se dobro razume, ona to ne bi trebalo da zna. Ali ako slučajno zna, onda ćemo sada od nje da čujemo šta to zna. Nastavite, gospođu Tuma.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođu Došen, vi ste rekli da je nekoliko imena sa tog spiska bilo prozvano. Kako vi znate da su ta imena bila na spisku?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa pretpostavljam. Ako vi držite papir pred sobom i čitate nešto i govore vam imena, baš imena, da to mora da je spisak.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jeste li vi čuli kako prozivaju određena imena gospođu Došen?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođu Došen. Vi ste rekli da je tu postojao taj spisak i vi ste pomenuli nekoliko imena koja ste čuli i rekli ste da su bila pročitana još neka imena kojih se vi danas ne sećate. Ali možete li da nam sada kažete koliko je otprilike imena bilo pročitano sa tog spiska?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa ja sam mogla da čujem desetak imena sa tog spiska dok mog muža nisu sa kreveta metili na nosila i dok nisu krenuli prema izalzu i ja tada stvarno više nisam mogla čuti koga prozivaju, ali su ranjenici masovno izlazili iz bolnice van.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu gospođu Došen. Vi ste rekli da ste vi čuli otprilike desetak imena pročitanih sa tog spiska. Recite nam postoji li nešto šta je predstavljalo zajedničku karakteristiku za te osobe čija su imena bila pročitana? Sa tog spiska gospođu Došen.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa po meni, bar u tom momentu kad vam se tako nešto dešava i kad stvarno ne razmišljate, mislite samo da to jedanput krene, sumnjivo mi je bilo to da je to sve mahom moja obitelj i da su to naši nekakvi prijatelji, da su to Martinovi bratići, da znači da je to neko morao reći za njih jer da baš toliko od svih njih, da naša obitelj baš toliko muškaraca bude izdvojeno, po meni, sumnjivo.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođu Došen, vi ste rekli da su oni bili izdvojeni, muški članovi porodice i rođaci Martina Došena. Jesu li oni imali još neku zajedničku karakteristiku osim te činjenice da su bili u srodstvu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa nikakve, jedino to što su jednostavno po njima, po njima jednostavno su branili svoju obitelj i oni su čuli da su oni bili naoružani. Moj muž je imao pištolj i *Kalashnikov*, ali je imao da bi zaštitio svoju obitelj, a ne da bi nekoga ubijao. I ja ne znam što bi oni drugo morali imati zajedničko, jedino što se znalo da su bili u HDZ-u i da su jednostavno pokušali stvoriti nekakav obrambeni sistem u tome gradu da se zaštitite djeca i žene u tome gradu, jer je jako malo bilo muškaraca u samom gradu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen.

SUDIJA PARKER: Gospođo Tuma, da li bi sada bio dobar trenutak za pauzu?

TUŽITELJKA TUMA: Pa da, časni Sude. Izvrstan.

SUDIJA PARKER: Gospođo Došen, sada ćemo da napravimo jednu pauzu da se odmorite, recimo oko 20 minuta, pa ćemo posle toga da nastavimo. Šta znači da ćemo sada da prekinemo i nastavićemo u 16.45.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospođo, gospođa Tuma će sada da nastavi da vas ispituje. Izvolite gospođo Tuma.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala časni Sude. Gospođo Došen, pomenuli ste, govorim sada o spisku, dakle samo o spisku i ni o čemu drugom, spomenuli ste tri imena koja su bila prozvana sa tog spiska, a to su bili Ivan Došen, Tadija Došen i Marin Jakubovski kako ste rekli. Da li je bilo još neko ime koga danas možete da se setite sada sa toga spiska, a koje je bilo prozvano zajedno sa imenima ove trojice ljudi?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, bio je prozvan Vulić Zvonko, Ahmetović Ivan, Vulić Ivan, mislim da bi to, koliko se ja sećam bilo najtočnije da ne bih sad nešto pogrešila.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A kada ste spomenuli, ako sam vas dobro razumela, jer sada ne vidim transkript ispred sebe, dakle u vezi s tim imenima, ovaj Martin Jakubovski koga ste spomenili, da li je to mali Marko? Dakle, da to razjasnimo, molim vas.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne. To je, Martin Jakubovski je sin od muževe sestre.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jesu li i njega prozvali sa tog spiska?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Ti ljudi koje ste sada po imenu spomenuli, koji su bili prozvani s tog spiska, recite nam da li ste te ljude od toga dana ponovo videli?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A znate li možda šta se s njima dogodilo?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ahmetović Ivan, on je ekshumiran na Ovčari. Jakubovski Martin je ekshumiran na Ovčari, a za ove druge se još ništa ne zna.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A vaš muž, je li i on bio na tom spisku?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da. On je bio prvi.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Imate li nekih podataka o njemu, jeste li možda čuli nešto o njemu?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa kad sam došla u Zagreb, onda mi se javio jedan njegov prijatelj iz Vukovara koji je otišao u Njemačku, javio mi se je da pošto je Martin njemu bio dobar prijatelj ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen... Izvinite, moram da vas prekinem. Rekli ste da je Ivan Došen ekshumiran na Ovčari, a šta se dogodilo sa vašim mužem, Martinom Došenom?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne, Ivan, Ivan Ahmetović je ekshumiran.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A vaš možda?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Moj muž se još uvijek vodi nestao, ali su mi rekli navodno da je ubijen u Negoslavicima.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Ja bih nastavila ovim redosledom, odnosno ostavićemo malo sada ovaj spisak. Htela bih da se prisetite i da odgovarate na moja pitanja onako kako vam ih budem postavljala i to korak po korak. Dakle, ne morate da govorite više nego što vas ja pitam. Recite nam, molim vas, gde ste vi stajali kada su vojnici o kojima ste govorili prozivali ljude sa tog spiska? Gde ste vi bili u tom trenutku?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Kraj muževog kreveta.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A gde je to bilo? Gde je bio taj krevet?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: U bolnici, to je bilo u toj prostoriji gde su bili svi ranjenici, gde je Martin bio uz sama vrata, pri izlasku iz te prostorije.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Šta se tačno dogodilo na tom... Vi ste bili kraj muževljevog kreveta, jeste li bili tamo sve vreme ili da li je bio nekakav transport?
SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Kraj kreveta, dok sam stajala, došle su dvije medicinske sestre, jer su muža morali skinuti sa kreveta na nosila jer on nije mogao hodati. Međutim, one nisu mogle ni da ga nose, jer je on bio težak. Onda su došla dva vojnika i oni su nosili njegova nosila. I ja sam sa Tanjom skupa, išla uz njegova nosila.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jesu li ta dva vojnika koja ste upravo sada spomenuli, koji su ga nosili na nosilima, da li je neko njima naredio da to učine ili su oni to uradili samoinicijativno?

ADVOKAT LUKIĆ: Prigovor.

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, izvolite.

ADVOKAT LUKIĆ: Ovo je krajnje sugestivno pitanje. Želim da podsetim da je na ovo pitanje svedok već više puta odgovorila, pa je tako na strani 31, u redu 14, rekla da su dva vojnika došla da su iznete... A da je na pitanje tužioca svedok decidirano rekla da je tek kad je izašla napolje videla dalje vojnike i oficire. Više puta je to svedok jasno objasnila na strani 33, u redu 20. I sad tužilac ponovo traži, krajnje sugestivno od svedoka da se izjasni u pogledu činjenice koje tužioca interesuje.

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, ja se dobro sećam o ranije datom iskazu. Ali kada je postavljeno pitanje o tome šta se dogodilo kraj muževljevog kreveta bez nekakve sugestije gospođe Tume, svedokinja je rekla da su došle dve medicinske sestre, stavile ga na nosilima, da je bio pretežak i da su onda došla dvojica vojnika. To je iskaz svedokinje bez neke sugestije, bez nekog postavljanja sugestivnih pitanja. Dalje pitanje gospođe Tuma bilo je da li su oni tamo došli na samoinicijativno ili im je neko naredio ili ih uputio da to urade. Ja to ne vidim kao neadekvatno pitanje budući da je svedokinja konkretno spomenula dva vojnika. Gospođo Tuma, nastavite.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala časni Sude. Gospođo Došen, molim vas odgovorite mi na ovo pitanje. Ako ga se ne sećate, ja ću ga ponoviti.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Sjećam se i vjerovatno im je zapovjedbno da dođu i da pomognu nositi, jer su i oni valjda bili svjesni da su one preslabe da bi nosili njega na nosilima. Sigurno im je zapovjedbno da pomognu, jer one to nisu mogle, a on je morao, čim je bio prozvan, on je morao da bude evakuisan.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, ja treba da znam šta ste vi videli i šta ste uočili. Ne morate da nam govorite nešto šta je verovatno bilo. Vi ovde dajete iskaz o onome šta ste uočili ili čuli, a ne da nam dajete pretpostavke ili zaključke šta se verovatno dogodilo. Dakle, molim vas da li se sećate šta se dogodilo, i ako da, odgovorite na pitanje?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa sjećam se da su sestre rekle da ne mogu Martina nositi i da su onda došla dva vojnika i da su ga oni iznijeli, a da li... Nisam vidjela ko im je to zapovjedio.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kažete dakle da su to bila dvojica vojnika. Možete li da nam kažete ko su bili ti vojnici?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Rezervisti.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada se to dogodilo, kada ste videli kako ta dvojica rezervista podižu nosila da ih odnesu, da li je tu bilo još vojnika u blizini? Dok se to događalo ili je to samo jedan detalj.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne, u sobi ne. To je samo jedan detalj, jer u sobi nije bilo vojnika. Gdi su bili ranjenici nije bilo vojnika sem ta dva vojnika, jedan koji je čitao i ovaj pored njega i ova dvojica koja su nosila Martina.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Dobro. Šta ste vi radili? Rekli ste da su Martina izneli. Molim vas dajte nam samo kratak odgovor na to pitanje.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja sam uzela torbu i Tanja je išla ispred mene i mi smo išli pored nosila van iz te prostorije.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A gde ste pošli odmah posle toga? Rekli ste da ste izašli iz sobe. Gde ste onda pošli, odnosno gde ste vi i Tanja odmah posle toga pošli? Dakle, samo nam recite šta se dakle tada dogodilo?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Izašli smo van i tu su nas pregledali vojnici, torbu i nas osobno i rekli su nam da možemo proći i onda smo ja i Tanja krenuli za Martinom, za nosilima sa ta dva vojnika kuda su nosili nosila, tuda smo ja i Tanja išli.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu, hvala gospođo Došen. Dakle, vi ste rekli da ste izašli napolje i da su vas pretresli vojnici. Ko su bili ti vojnici?

SUDIJA PARKER: Mi smo o ovome dosta detaljno razgovarali pre pauze gospođo Tuma.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu. Da li je tamo bilo i drugih ljudi koje su ti vojnici pretresali?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, bilo je još žena, djece i ljudi koji su odlazili na drugu stranu jer su žene i djeca, kad izađete iz bolnice, znači na desnu stranu su išle žene i djeca, a na lijevu stranu su išli ranjenici. Prema autobusima.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada kažete ovde da su žene i deca išli na desnu stranu, a ranjeni na levu, recite nam, ti ranjenici, ko su bili ti ljudi?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Jedni su bili pokretni ranjenici, znači ranjenici koji su mogli sami da hodaju, oni su išli sami prema autobusima, a oni koji su bili nepokretni, njih su na nosilima nosili i onda su ih ostavljali, kako da vam ja to objasnim, blizu ceste gdi su bili parkirani autobusi, tu su ih postavljali na beton sa nosilima.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, ja ću sada da vam pokažem jednu fotografiju. Za Pretresno veće, to je dokazni predmet broj 170, a njegov ERN broj je 00531260. Htela bih da svedokinja pogleda tu fotografiju. Samo trenutak molim vas. To je, odnosno moramo da idemo dalje do ERN broja 00531620, molim vas. Da, hvala. Gospođo Došen, imate li vi pred sobom tu fotografiju?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA: Vi ste nam rekli da ste izašli iz bolnice. Možete li na toj fotografiji da pokažete odakle ste izašli iz bolnice... Postoji li tehnička mogućnost da nam svedokinja to pokaže, tako da vidimo?

SUDIJA PARKER: Ona ima kopiju ovog dokaznog predmeta pretpostavljam?

TUŽITELJKA TUMA: Da.

SUDIJA PARKER: I može da je označite, ali nama to neće da bude lako da vidimo ovde.

TUŽITELJKA TUMA: Časni Sude, da li bi bilo moguće da svedokinja svoj iskaz da pokazujući mesta na fotografiji u svojim odgovorima o tome gde su se neki događaji dogodili?

SUDIJA PARKER: Pa to bi moglo. To bi moglo da se uradi. Morate da pokušate.

TUŽITELJKA TUMA: Hoću časni Sude, hvala.

SUDIJA PARKER: Da, ako tražite od svedokinje da označava na toj kopiji, mi ćemo onda donekle da uspemo da nešto vidimo, ali kakav će biti kvalitet onoga što vidimo, to ćemo tek da saznamo.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu, hvala. Gospođo Došen, vi dakle imate pred sobom tu fotografiju, je li tako?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Šta nam ta fotografija prikazuje? Kakva je to zgrada? Da li je to bolnica u Vukovaru? Prepoznajete li vi tu zgradu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Spomenuli ste da ste vi izašli iz bolnice napolje, da ste pretreseni, da je tu bilo još drugih žena i dece i da je jedna grupa ljudi išla na desnu stranu, a druga na levu.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Ja bih sada htela da nam pokažete na fotografiji gde ste to izašli iz bolnice, dakle na kom mestu ste izašli iz bolnice i gde je počeo taj pretres? Dakle, samo nam to pokažite.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Evo, to je bilo tu, ovdje prilaz ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Molim vas označite to slovom "A", to mesto dakle slovom "A".

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Vi ste takođe rekli da jedna grupa pošla na desnu stranu, a druga na levu. Možete li molim vas da i to označite i da ucrtate strelicu, dakle prema desnoj strani, dakle za onu grupu koja je pošla na desnu stranu ucrtajte strelicu gde su pošli i označite slovom "B".

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Žene i djeca su pošle ovamo, a ranjenici idu ovamo. A sa ove, sa ove strane su vojnici.

SUDIJA PARKER: Pre nego što svedokinja s tim završi, prva strelica koju imate prema desnoj strani, da li biste molim vas uz vrh te strelice napisali slovo "B" gospođu Došen.

SVEDOKINJA DOŠEN: Znači gde su išle žene i djeca, slovo "B".

SUDIJA PARKER: Hvala. A sada vas molim, slovom "C" označite strelicu, dakle uz vrh strelice koja pokazuje pravac one grupe koja je pošla na levu stranu.

SVEDOKINJA DOŠEN: *(svedok označava)*

SUDIJA PARKER: A sada vas molim da slovom D označite i mislim da će to biti dva puta tamo gde ste rekli da su se nalazili vojnici, sa obe strane. Te grupe ljudi koja je pošla na levu stranu.

SVEDOKINJA DOŠEN: *(svedok označava)*

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Gospođu Tuma, nastavite.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala časni Sude. Dakle, gospođu Došen, vi ste izašli iz bolnice napolje i u kojoj ste grupi vi bili? To su zapravo bile dve mogućnosti da tako kažem. Dakle, molim vas samo nam recite slovo.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Slovo "C".

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A ko je još bio u toj grupi, kakvi ljudi? Koji ljudi su bili još u toj grupi?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ranjenici.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Samo ranjenici ili je bilo i drugih ljudi koji nisu bili ranjeni? Dakle, da li su toj grupi bili samo ranjenici, da li to znate kao sigurnu činjenicu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Za sigurno, samo ranjenici i vojnici.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A šta se dogodilo kada su vas vojnici pretresli? Recite nam molim vas šta je bilo odmah posle toga?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Posle pretresa su mi dozvolili, meni i Tanji, da idemo sa Martinom i krenuli smo prema strelici koja pokazuje... Prema "C" skupa sa ranjenicima prema autobusima.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Spomenuli ste autobuse, kažete da ste pošli prema autobusima. Da li biste molim vas mogli na istoj fotografiji da pokažete i označite slovom "E" mesto gde su se nalazili ti autobusi? Kada ste ih videli.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ovdje je bio jedan, dva ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gde, ne vidim?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Tri.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Molim vas, podignite malo fotografiju uz pomoć sudskog poslužitelja. Još jednom pokažite molim vas, zato što nisam videla.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Evo, prvi autobus ovdje, drugi autobus, treći i četvrti.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Možete li molim vas... U redu.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA: Molim vas, da li biste mogli još malo da podignete fotografiju tako da vidimo donji deo slike.

SUDIJA PARKER: Samo pomerite papir na gore. Hvala.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala. Dakle, gospođo Došen, vi ste tu označili sa slovom "E". Da li biste molim vas označili ta slova "E" i brojevima tako da znamo koji je koji autobus, koji je pod kojim brojem? Gde je stajao prvi autobus koji ste videli kada ste izašli iz bolnice?

SUDIJA PARKER: Molim vas napišite samo "E1".

SVEDOKINJA DOŠEN: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Dakle broj 1 uz to. Sledeći autobus, broj 2, treći broj 3 i četvrti, broj 4 molim vas. Hvala vam.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Molim.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, jeste li vi uočili bilo kakvu razliku između ta četiri autobusa koje ste, sa tog mesta gde ste stajali, koje ste označili slovom "C"?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, razlika je bila u tome što su tri autobusa bila gradska autobusa, bijela, a jedan je bio, broj 3 je bio vojni autobus, zeleno maslinaste boje, oko kojega su stajala četiri vojnika ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospodo Došen, pričaćemo o tome kasnije, a za sada govorimo samo o samim autobusima. Upravo ste rekli da je jedan od tih autobusa bio vojni autobus. Recite nam koji je od ta četiri autobusa bio vojni autobus i možete li broj i slovo kojim je taj autobus označen da zaokružite?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospodo Došen. Ja sam vas malopre prekinula. Vi ste u tom trenutku počeli da govorite o tome kakve su bila razlike između tih autobusa i ako sam vas ja dobro shvatila da postoji još neka razlika između tih autobusa. Možete li da nam sada kažete o čemu se radilo?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Razlika je bila u tome što je samo oko toga vojnog autobusa su stajali vojnici sa automatima i kod toga autobusa su odnjeli i moga muža zato njegova nosila su spustili kraj tog vojnog autobusa i zato njega najbolje mogu da opišem.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kažete da je tu bilo vojnika sa automatskim puškama. Sećate li se koliko je vojnika bilo u tom vojnom autobusu koji ste označili brojem 3?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, tačno se sećam, četiri vojnika su stajala van autobusa, a dvojica su bila unutra u autobusu. Kraj... gdje šofer sjedi, je l'.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A recite nam sada, ko su bili ti vojnici, ta dvojica koji su bili u autobusu i četvorica izvan autobusa?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To su bila... Svih šest njih su bili rezervisti.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospodo Došen. Recite nam sada šta se desilo sa vašim suprugom. On je bio na nosilima. Šta se onda desilo? Recite nam molim vas.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa kad smo mi došli do tog autobusa, oni su htjeli da metnu Martina u autobus, međutim nikako nisu mogli jer su nosila bila preširoka za vrata i on nije mogao unutra, a on nije mogao hodati niti sjediti, pa su onda nosila metili pored autobusa na zemlji. I tako da smo ja i Tanja tu stajali kraj nosila, a Martin je bio van autobusa, na zemlji, na nosilima.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospodo Došen. A recite nam sada možete li to mesto gde je on bio na nosilima na zemlji, da označite na ovoj fotografiji? Označite to mesto slovom "F", molim vas.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: *(svedok označava)* Ako je autobus tu, znači tu bi negde bilo to, je l'.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A gde ste se vi nalazile u tom trenutku, vi i Tanja, dok je Martin bio na mestu koje ste označili slovom "F"?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Mi smo stajale pored njega, pored nosila.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, vi ste nam ranije rekli da su prozivana imena ljudi sa nekog spiska. Recite nam sada sledeće. Gde su išli ljudi koji su prozvani sa tog spiska, jeste li vi to videli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, ti ljudi koje sam ja čula sa spiska su završili, njih četvorica u ovome vojnom autobusu pod broj 3, a dvojica pod broj 1.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Možete li sada molim vas da ponovite imena te četvorice koji su završili u vojnom autobusu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Tadija Došen, Ivan Došen, mali Vulić i Martin Jakubovski Došen.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jeste li vi videli ko je njima rekao da uđu u taj treći autobus?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja ne znam ko im je rekao da uđu u taj treći autobus, ali mi kad smo došli sa nosilima, oni su već bili u autobusu.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, kada ste vi to videli, kada su se oni već našli u autobusu, jeste li vi imali priliku da vidite kako je izgledao taj autobus unutra, jeste li uspeali da pogledate u sam autobus?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Šta ste videli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Videla sam da u tom autobusu, bez obzira što imate dupla sjedala, niko ne sedi po dvoje nego jedan po jedan. Znači na svakom sjedalu samo jedan sjedi, ne da sjede dvojica, jedan pored drugog nego jedan iza drugoga.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Da li se nešto desilo dok ste vi stajali tu ispred tog trećeg autobusa i kada ste videli tu četvoricu koje ste nabrojali sada poimenično kako sede u autobusu? Dakle, da li se nešto dogodilo tim ljudima koji su već bili u autobusu za vreme dok ste vi stajali pored autobusa?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, desilo se to da su najmlađeg Martinovog brata Ivana Došena najedamput dva vojnika izvukla iz autobusa i potjerali su ga prema ogradi što isto imate ovdje na slici i rekli su mu da podigne ruke i ovaj jedan je automat repetirao prema njemu. U tom momentu stariji brat Tadija se podigao u autobusu da pogleda kuda mu vode brata, a onda je i Martin moj mene pitao: "Ljubice, zaboga šta je to, kuda vode bracu?". Ja sam rekla: "Ne znam Martine, vidiš da se tu nešto dešava", a on mi je počeo govoriti: "To nešto nije dobro, vodi mi dijete odavde, vidiš da tu nema žena i djece, vidiš da to nije dobro", a u međuvremenu, dok ste to dešavalo na ovoj strani ograde sa Ivanom, dovodili su iz pravca "C", od žena i djece, tamo gdje su bili. Ružicu Markobašić, Martinovu sestričnu ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Stanite tu na trenutak. Stanite samo gospođu Došen i pokušajte sada sa se skoncentrišete na ono šta se dešavalo sa Ivanom Došenom, a posle ćemo da pričamo o tom drugom incidentu. Uzmite sada ponovo onu fotografiju molim vas i označite na njoj slovom "G", mesto na kojem se nalazio Ivan Došen.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Vi ste rekli da je on skinut sa autobusa i da je tu bila i nekakva ograda. Dakle, moliću vas da nam objasnite šta označava to slovo?

SUDIJA PARKER: Pa ono šta ste je pitali da označi. Vi ste od nje tražili da označi određenu stvar slovom, ona je to uradila, nema potrebe da objašnjava.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođu Došen, možete li da nam kažete šta se tačno desilo u tom trenutaku sa Ivanom Došenom?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Njega su na tu ogradu metili da podigne ruke i pretresali su ga, rekli su mu da je on ustaški koljač i da vjerovatno ima nož kod sebe i tako su ga sa leđa zgrabili za jaknu, a on je onako sav preplašen rekao: "Ali ja nemam nož", i onda mu je ovaj rekao: "Ajde ustašo, vraćaj se onda nazad u autobus", i tako da se on vratio nazad u autobus.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu, hvala vam. Malopre ste gospođu Došen spomenuli još jedan incident koji se u međuvremenu desio. Zamoliću vas sada da nam kažete šta se desilo?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa Ružica Markobašić, ona je ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Pomenuli ste neku žensku osobu, izvolite.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, Ružica Markobašić, ona je sestrična Martinova, ona je živila sa tim Davorom Markobašićem, po čemu su oni vikali da je on nekakav ustaša, pa su sada nju isto tako doveli od onih žena, pa je metili na ogradu, skinili sa nje bundu i njenu torbicu otvorili, jer su navodno tražili u toj torbici nekakvu ogrlicu od prstića dječijih koje je navodno njen muž djecu ubijao, pa je pravio od dječijih prstića ogrlicu. Što je za mene suludo, a ona je bila trudna pet mjeseci. Možete da mislite kako je ona izgledala uplašena i zaplašena. Vikali su joj da je kurva ustaška, da neka pokaže slike, ona sva onakva zaplašena rekla: "Ali ljudi, ja to apsolutno nemam i odakle vam to", i onda su i nju gurnili i rekli da ide prema tom vojnom autobusu i ona je bila jedna jedina ženska u tome vojnom autobusu. U međuvremenu, taj vojnik koji je ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Samo trenutak gospođu Došen. Zamoliću vas sada da slovom "H" označite mesto gde je ona stajala, gde su je stavili pored te ograde.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala. Gospođu Došen, vi ste pomenuli odnosno rekli ste: "Oni su je odveli u autobus". Ko su "oni"?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To su isto bili dva vojnika koji su je pretraživali na toj ogradi i oni su je doveli do autobusa i rekli joj da uđe unutra. U međuvremenu ovaj jedan vojnik, kad se vraćao iz autobusa je mene uhvatio za ruku i tako mi je nešto tutnuo u ruku, a ja sam onako automatski stisla šaku, jer sam mislila možda mi ona šalje nekakvu poruku. Međutim kad sam otvorila šaku, to su bile one dvje tisuće, dva milona dinara, ne znam ja. Ja sam ga zaustavila, pa sam rekla: "Dečko, čuj, šta će meni to, je l'", a on mi je odgovorio: "Pa vama će možda i trebati, ali njoj sigurno više ne".

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: I šta se onda desilo? Jesu li oni posle toga nju uveli u autobus?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ona je već bila u autobusu kad je on meni dao te novce, ona je i ostala u autobusu, ali sam ja onda njega pitala: "Pa dobro dečko, de mi reci kuda idu ti autobusi, je l' to nije evakuacija, da li to nije konvoj za ranjenike?".

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jeste li vi razgovarali sa tim vojnikom?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, ja sam ga pitala: "Pa dečko, de mi objasni, kuda idu ti autobusi, je l' to nije konvoj, zar to ne evakušu ranjenike?". A on mi je prvo rekao: "Gospodo, nemojte mene ništa pitati", ali ja sam rekla: "Zašto te ne bi pitala, pa ja očekujem da ja idem, da sam evakuirana", a on je rekao: "Znate, a koji vas autobus zanima, da li ovaj baš?". Ja sam rekla: "Pa da, taj me zanima jer u tom autobusu je moja obitelj", a on mi je rekao: "Ah, gospodo to su sve ustaški ekstremi, njih ima da pojede mrak u po bjela dana".

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Šta znači to da ih "pojede mrak usred bela dana"?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa to vam je po nekakvoj narodnoj izreci kao, oni će nestati u toku dana. Je l' kao njima ne treba ni noć ni dan. Znači oni znaju da od njih više nema ništa, da će oni biti likvidirani. Onda je moj muž počeo plakati i vikati da ja vodim Tanju odatle, da mu skinem lančić, prsten... Ja sam rekla: "Oprosti Martine, ali kako misliš ti da ja ... " On je rekao: "Ne znam šta ćeš raditi samo vodi mi dijete odavde, vidiš da tu nema ni jedne žene ni djeteta, samo ste ti i Tanja".

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jeste li vi videli još nekog od ljudi koji su se ukrcali u taj treći autobus o kome ste govorili ili koji su već bili autobusu dok su se dešavali ovi incidenti koje ste nam sada opisali?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa u tome autobusu nije bilo puno ljudi, to je bilo njih desetak. Među njima koje sam ja poznavala bio je mali Kožul, bio je Siniša Glavašević, znači Ivan, Tadija, Vulić, Ružica, još su bila dvojica, ali njih ne poznam. I malog Martina Jakubovskog su naknadno doveli, još i njega, kad su ovi svi bili u autobusu.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, izvolite.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, samo jedna intervencija na transkriptu, strana 51, red 13. Svedokinja je izjavila da ih je bilo oko desetak u autobusu, a u transkriptu piše 50.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Trenutak molim. Izvinjavam se zbog prekida časni Sude. Gospodo Došen, možete li da nam kažete kako se zvao taj mladi Kozul koga ste malopre pomenuli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Josip. Josip Kozul. On je identificiran isto na Ovčari.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospodo Došen. Takođe, ste pomenuli nakit koji je on nosio. Mislim na vašeg supruga. Šta se desilo sa njegovim nakitom?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Moj muž je imao lančić koji je rađen ručno i na lančiću je medaljon sa Majkom Božijom, odostrag piše Tanjino ime. I on je rekao da skinem taj lančić i da taj lančić dam Tanji, jer je on to njoj i namenio, a na ruci, na prstnjaku je imao veliki prsten sa monogramom "DM". To je uvijek vikao da će taj prsten dobiti njegov sin. Međutim kako je bio ranjen i kako je otekao, taj prsten nije mogao skinuti. Ja sam mu rekla: "Oprosti Martine, ali ja tebe ne sahranjujem i ja ne mogu da skidam sa tebe tu zlatninu", a on je u međuvremenu nekako uspio da skinje lančić i da ga da Tanji. Tanja ga ima i sada na vratu, mislim to je jedino što joj je ostalo od oca.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kakva su vaša osećanja u vezi sa tim gospodo Došen?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Moja, strašna. Ne znam, ja i sada, kad razgovaram, ja se pitam kako sam ja to uspjela izdržati i kako sam uspjela biti toliko prisebna da tako razmišljam da nekako moram... moram makar Tanju da izvučem odatle. Ipak je ona 14 godina, djete je, gleda sve to, gleda oca koji plače, gleda jednog strica u autu, u autobusu, gleda drugoga bratića... Ona plače... Mislim strašno, to je takav bio haos, to je tako, ali sam u tom momentu rekla, ali ja sada, ja moram biti ta koja moram nešto pokušati ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospodo Došen, jeste li vi onda nešto uradili, vi ste nam opisali sada svoja osećanja i činjenicu da je sa vama bila četrnestogodišnja ćerka, da je njen otac plakao. Jeste li vi onda nešto učinili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, ja sam u tom momentu okrenula glavu prema ovim drugim autobusima i onda sam spazila visokoga oficira sa crnim brkovima u maskirnoj uniformi, još uvijek nisam znala ko je, ja sam se jednostavno uputila prema njemu. I onda sam čula di mu govore major Šljivančanin. Ja sam onda stala ispred njega, ja sam mu rekla: "Oprostite, mogu ja nešto da vas pitam?". On je onako robusno mi odgovorio: "Da, recite", pa reko': "Nije mi jasno šta radimo tu ja i ćerka kad tu nema žene i djece?". On mi je rekao: "Da, a da li ste vi uhapšeni?". Ja sam rekla: "Molim? A zašto bih ja bila uhapšena? Da li je ovo konvoj?". A on me je pogledao, pa rekao: "Da, a zašto ste onda vi tu?". Pa reko': "Tu sam radi muža". Da bi me on pitao: "Pa dobro, gdi vam je muž?". Pa reko': "Eno tamo, na nosilima". "A zašto on nije u autobusu?" Pa reko': "Ne može, nosila ne mogu kroz vrata unutra, a on je nepokretan". "Pa neka ga unesu." Pa

reko: "Ne može, on ne može sjediti". Kaže on meni: "A ko je on?". Pa reko: "Moj muž". "Pa znam muž, ali ko?" Pa reko: "Martin, Martin Došen". "A, Došen." Ja sam ga čudno pogledala otkud bi on znao ko je Martin Došen, pa sam rekla: "Pa da". Pa onda kaže: "Nek ide", i onda se malo razmislio i onda je tako podigao dva prsta, prema dva vojnika i rekao im je da oni idu tamo prema autobusu i da Martina sa nosilima vrata ovamo nazad. Ja sam mislila da ga nose ponovo u bolnicu, međutim oni su ga ostavili na ovome prolazu ovdje gdje sam ja obilježila sa slovom "C". I ja sa ga onda upitala, Šljivančanina: "Recite mi, ja imam Martinovu torbu sa njegovim osobnim stvarima, sa njegovom garderobom", on mi je rekao: "Pa šta će mu to?". Pa reko: "Molim, kako mislite, šta će mu to?". Onda mi je rekao, valjda se setio šta mi je rekao, da kao što mu trebaju te stvari, je l', da mu vjerojatno neće ni trebati, a onda mi je rekao: "A šta mislite, ko će mu ga ih nositi?". Onda me je pogledao i rekao: "I znate šta, sad izvolite vi i vaša ćerka tamo kuda su žene i djeca". Tako da sam ja onda se vratila nazad, vikala sam Tanji: "Idi ispred mene" i onda sam se samo još zaustavila kraj Martina, kraj nosila, pošto je on imao pulover sa kimono rukavima jer je imao longetu na ruci i samo sam mu povukla tako deku do vrata, da ga pokrijem. Međutim, on je samo držao ruku preko očiju i to je bio zadnji put da smo ga mi vidili živog.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Vratimo se sada na onu fotografiju molim vas. Vi ste gospođo Došen rekli da ste se okrenuli ka autobusima i da ste tu primetili jednog visokog oficira, da ga u to vreme niste znali po imenu, ali da ste čuli kako mu se obraćaju sa "majore Šljivančanin". Gde je on stajao kada ste ga vi primetili? Gde je to mesto gde je on stajao na ovoj fotografiji? Ako se sećate.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da. Kako da vam obilježim to?

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Molim vas da to označite slovom "I".

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A zašto ste se baš njemu obratili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa zato što sam primjetila da on daje naređenja i da on zapovjeda i da se svi obraćaju njemu. Jednostavno se po njemu vidjelo da su oko njega skupljeni i rezervisti i vojnici i bili ko šta da je trebao da da ga pita, svi su pitali njega.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, kada kažete da je izdavao naređenja, da li biste vi to mogli preciznije da objasnite? Šta ste vi zapravo u tom smislu primetili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa primetila sam da cela ta evakuacija ranjenika ide pod njegovim zapovjedništvom. Da se ti ranjenici svrstavaju u te autobuse i pored tih autobusa. Kada su se autobusi napunili, za nepokretne ranjenike su došli vojni kamioni koji su stajali ovde na slici, meni na lijevoj strani i tu su... Dok sam se ja vraćala prema bolnici već su ubacivali nepokretne ranjenike. Kad kažem ubacivali, onda su ih ubacivali kao snoplje, ne razmišljajući o tome da su to ranjenci, da su to nepokretni ljudi

...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Na to ćemo još doći, oprostite gospođu Došen što vas prekidam. Na moje pitanje ste rekli da ste se obratili njemu, jer kažete da je on izdavao naređenja i ja sam htela da mi objasnite šta ste vi u tom smislu primetili? Ja sada govorim o tome šta je bilo pre tog trenutka, dakle pre nego što ste mu se obratili. Dakle, ne šta je bilo posle toga, nego pre toga. Dakle, moje pitanje je bilo zašto ste vi to uradili, pa ste onda rekli da je on izdavao naređenja. Možete li da nam objasnite zašto vi to kažete i šta je on zapravo radio da ste vi došli do zaključka da je on izdavao naređenja pre onog trenutka kada ste mu se vi obratili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa, po meni, ja mislim da je on bio zapovjednik i po njegovim oznakama, jer s obzirom da sam bila udana za oficira, ja sam znala i oznake i znala sam da je major, što je visoki rang u Jugoslovenskoj vojsci, znači da je zapovjednik i da zapovjeda sa svim tim i činilo mi se najrikladnije da se obratim osobno njemu. Računala sam na to da možda u njemu postoji nekakva ljudskost da mi izađe u susret ili da mi pomogne, a i sama jednostavno nisam znala više kuda ni kome da se obratim, pa sam htela njemu, a znala sam da je oficir Jugoslavenske vojske i vidjela sam da zapovjeda.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođu Došen. Kažete da se niste nikom drugom da obratili. Jeste li možda vi pokušali nešto pre nego što ste se obratili ovom visokom oficiru kako biste dobili određenu pomoć?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, na žalost, pokušala sam da se obratim Martinovom isto jednom prijatelju Vuku, Darku Vuku, Drki su ga zvali. Pa sam mu rekla: "Čuj, zašto ne bi pomogao Martinu, de pokušaj nešto, pa makar da ga vratimo u bolnicu, vidiš da to nešto nije dobro, pa ti znaš", on je bio u maskirnoj uniformi, a on me je onako pogledao, pa je rekao: "A, vi Došeni, vi bolje da ćutite, vi imate i tako previše putera na glavi".

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li je još nešto rekao ili je to bilo to?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To je bilo to.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođu Došen, vi ste dakle govorili o ovom visokom oficiru i rekli ste da u to vreme niste znali kako se on zove, međutim da mu se obraćaju kao "majoru Šljivančaninu". Možete li vi nama da kažete nešto više o tome kako je došlo do toga da se njemu obraćaju kao "majoru Šljivančaninu" kada ste vi to čuli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa u tom momentu kad više ne znaš i ne možeš razmišljati, onda jednostavno se hvataš i za slamku. Ja sam pokušavala nešto da napravim, ja sam krenila prema njemu. Jednostavno jer sam vidjela da je autoritet, da zapovjeda, da je po činu rangiran... da ne vidim nikoga tamo od redovne vojske, tamo ja nisam vidjela nikoga od vojske JNA, to su bili sve rezervisti i domaći, ovi koji su otišli da se njima priključe i četnici i jednostavno sam mislila jedino mogu da idem kod njega ako već zapovjeda, pa sad ako je odlučio da ja idem u taj autobus, ja ću ići, ako ne, nešto moram pokušati.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Vi ste malopre rekli, ako sam vas ja dobro čula da mu se obraćaju kao "majoru Šljivančanin". Da li ste vi čuli da ga neko oslovljava baš tako, kao "majora Šljivančanina"?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa da, oni vojnici oko njega su svi tamo vikali gospodine majore ili gospodin... A onda su mi rekli: "A da, to je major Šljivančanin".

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Rekli ste da vam je rečeno da pođete u drugom pravcu i da ostavite svog muža tamo, je l' tako?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Htela bih sada da pogledate jednu drugu fotografiju, to je iz istog dokaznog predmeta broj 170 ...

SUDIJA PARKER: Hoćete li da predložite ovu prethodnu fotografiju na usvajanje?

TUŽITELJKA TUMA: Da časni Sude, ja bih htela da je predam na usvajanje.

SUDIJA PARKER: Fotografija koju je svedokinja označila usvaja se kao dokazni predmet.

sekretar: To će biti dokazni predmet broj 172.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Dakle, sledeća fotografija je opet dokazni predmet 170, a njen ERN broj je 00531260. Gospođo, imate li vi tu fotografiju pred sobom? Vidim da imate. Gospođo Došen, vi ste malopre, kada ste nam govorili šta se sve događalo, rekli da su došli i vojni kamioni. Odakle su oni dolazili i sa kog mesta ste ih videli?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Vojni kamioni su bili već parkirani tu isto, iza bolnice, znači ovde na kraju fotografije.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Na kom kraju gospođo Došen?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa meni sa ljeve strane, ovamo.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hoćete da kažete ove fotografije ili druge fotografije koju smo gledali? Ja znam da imate sada ovu fotografiju broj 1.261 pred sobom.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da. Da, da... Oprostite. Jeste. E, a to se sada na ovoj fotografiji ne vidi.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Ova fotografija gospođo Došen. Vidite mi to imamo na drugoj fotografiji 1.260, ako pogledate onu prošlu fotografiju?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: E, da. E na ovoj fotografiji tu gde, meni sa lijeve strane ...

SUDIJA PARKER: Svedokinja pokazuje mesta na donjem levom uglu fotografije dokaznog predmeta 172. Odnosno to je ovaj put, ali na krajnjem levom delu koji se vidi na fotografiji.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Jeste li vi videli koliko je bilo tih vojnih kamiona gospođo Došen?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa tri ili četiri kamiona... Sad nemojte... Dva sam sigurno videla parkirana. Već su u njima bili neki nepokretni ranjenici, jer Martin još nije... Čekao je vjerovatno na svoj red.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala gospođo Došen. Sada ću vam pokazati opet ovu fotografiju. Da li biste nam molim vas, bez označavanja, moglo da pokažete, ali bez oznaka na fotografiji, gde ste poslednji put videli svog muža?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Vidite, evo tu, na ovome.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da, hvala. Sada ćemo da nastavimo sa označavanjem. Možete li da označite mesto gde su bili vojni kamioni sledećim slovom?

SUDIJA PARKER: Slovo "J".

SVEDOKINJA DOŠEN: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: I mesto gde je ostao Martin Došen.

SUDIJA PARKER: Slovom "K".

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Možete li to da nam učinite gospođo Došen, molim vas?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: *(svedok označava)*

TUŽITELJKA TUMA: Hvala, ja bih zamolila da se i ovaj dokument usvoji u spis.

SUDIJA PARKER: To je već dokazni predmet.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu, hvala. Gospođo Došen, sada ćemo da se vratimo na onu drugu fotografiju ...

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, izvolite.

ADVOKAT LUKIĆ: Meni se čini da je došlo do malog nerazumevanja sada kada je svedok objašnjavao, jer mi sada ne vidimo slovo "J". Ja bar nisam video slovo "J" na

fotografiji. Ona je slovom "J" trebala, kako je časni sudija Parker predložio, trebalo da upiše mesto gde je poslednji put videla da je ležeo njen suprug, a kamioni slovom "K".

SUDIJA PARKER: Ne, ne, slovom "J" mesto gde su bili kamioni, a slovom "K" mesto gde je svedokinja zadnji put videla svog muža.

ADVOKAT LUKIĆ: Ali ne vidimo da je slovom "J" obeležila bilo šta na slici, to mi se čini.

SUDIJA PARKER: U ovom grmlju ovde. Zamaskirano je gospodine Lukiću.

ADVOKAT LUKIĆ: Hvala.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu, hvala. Gospođo Došen, sada ćemo da predemo na sledeću fotografiju koju smo već videli, to je ona fotografija koja se završava brojevima 1.261. Šta se dogodilo posle toga gospođo Došen? Vi ste tamo ostavili svog muža i šta ste vi i Tanja onda učinili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja i Tanja smo se onda vratili među druge žene i djecu koji su čekali za konvoj za evakuaciju.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu. Gde ste pošli, možete li da nam pokažete na ovoj fotografiji?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Mi smo pošli na glavni izlaz bolnice, je l', na glavni, jer tamo su bili postavljeni autobusi. Znači ovdje, znači odavde smo išli na glavni izlaz bolnice i tu je u stvari bio konvoj, ali bih htjela da napomenem da ovi autobusi sa ranjenicima ...

SUDIJA PARKER: Da li vi vidite mesto gde su bili autobusi na ovoj fotografiji koja je pred vama?

SVEDOKINJA DOŠEN: Autobusi za nas supuge i djecu koji je konvoj ...

SUDIJA PARKER: Da, za žene i decu.

SVEDOKINJA DOŠEN: Da, ovde isto, ovde gdje su ovi parkirani automobili, tu je bio konvoj.

SUDIJA PARKER: Hvala. I to je na samom dnu, na kraju fotografije, je l' tako?

SVEDOKINJA DOŠEN: Da, to vam je glavna cesta koja ide kroz grad. To vam je glavni ulaz u bolnicu i iz bolnice.

SUDIJA PARKER: Da li je to u levom donjem uglu fotografije?

SVEDOKINJA DOŠEN: Da.

SUDIJA PARKER: Hvala. Treba li to da se označi, gospođu Tuma?

TUŽITELJKA TUMA: Da, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Na ovoj fotografiji... Pitam se... Zapravo gospođu Došen, da li biste bili ljubazni da nam označite i glavni ulaz u bolnicu? I to slovom "A".

SVEDOKINJA DOŠEN: Kad se ne vidi, jako se slabo vidi glavni ulaz, a to bi slovom "A" ...

SUDIJA PARKER: Da, on skoro da se i na vidi na fotografiji.

SVEDOKINJA DOŠEN: *(svedok označava)*

SUDIJA PARKER: Hvala. A sada vas molim, slovom "B" označite, odnosno slovima "B" mesto gde su se nalazili ti autobusi za žene i decu. Dakle slovom "B".

SVEDOKINJA DOŠEN: Znači to bi bilo tako, od izlaza je bilo dosta autobusa, bilo je sedam, osam autobusa i vojnih ...

SUDIJA PARKER: Da li su se oni protezali prema desnoj strani kako gledate fotografiju, dakle duž puta?

SVEDOKINJA DOŠEN: Da, tačno.

SUDIJA PARKER: Ja bih rekao gospođu Tuma da nema previše smisla označavati sa previše tih slova "B". Mislim da smo shvatili kako je to izgledalo. Hvala vam gospođu Došen. Izvolite, gospođu Tuma, nastavite. Recite, da li imate još nešto u vezi sa ovom fotografijom?

TUŽITELJKA TUMA: Ne, nemam ništa više šta bi trebalo da se označava, ali mislim ako je svedokinji lakše da se seti onoga šta se događalo ...

SUDIJA PARKER: Ja pazim i na vreme. Mislim da bismo mogli da napravimo pauzu sada, pa onda kasnije da nastavimo sa razgovorom o ovoj fotografiji. Ako želite da predložite ovu fotografiju na usvajanje, mi ćemo da je prihvatimo kao dokazni predmet, a onda svedokinja može da se koristi njom da pokaže druge stvari kada nastavi da svedoči.

sekretar: Dokazni predmet 173, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Nastavićemo u 18.25.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodo Tuma, izvolite.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodo Došen, jeste li vi kada ste videli te autobuse... Dakle, spomenuli ste ranije četiri autobusa. Jeste li ih videli kako odlaze?

SUDIJA PARKER: Bilo bi dobro da se pojasnite koji autobusi. Autobusi za ranjenike ili za žene i decu?

TUŽITELJKA TUMA: Četiri autobusa o kojima je gospođa Došen ranije govorila za ranjenike. Dakle oni autobusi "E1" do "E4".

SUDIJA PARKER: Jeste li ih videli da odlaze gospođu Došen?

SVEDOKINJA DOŠEN: Ja više nisam vidjela autobuse, jer sam ja silazila dolje prema bolnici, znači da više nisu bili u mome vidokrugu i nisam ih mogla vidjeti.

SUDIJA PARKER: Hvala.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Spomenuli ste bili i vojne kamione koji su dolazili i pokazali ste nam na jednoj fotografiji gde su bili. Jeste li videli kako oni odlaze s tog prostora?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, a to... kamione sam vidjela, jer njih sam mogla vidjeti sa toga mjesta gde smo se nalazili žene i djeca, vidjeli smo kako odlaze kamioni sa ranjenicima.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođu Došen. Pošto ste ostavili svog muža, rekli ste da ste pošli na drugu stranu bolnice.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Sada smo na fotografiji sa ERN brojem 1.261. Dakle, kada ste vi bili tu, na tom prostoru gospođu Došen, jeste li videli neke predstavnike međunarodnih organizacija?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Predstavnici međunarodne organizacije su došli oko 11.00 i kad su oni došli, prvo su ušli u bolnicu da popišu ranjenike koji su još bili u bolnici i nas su uputili da idemo prema autobusima, jer je to konvoj za evakuaciju. I oni su bili skupa sa nama.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala gospođu Došen. Spomenuli ste da ste videli kako odlaze vojni kamioni, a i rekli ste da su ljudi iz međunarodnih organizacija došli

oko 11.00. Recite da li je bilo razlike u vremenu kada ste videli te vojne kamione da odlaze i kada ste videli ljude iz međunarodnih organizacija prisutne, oko 11.00?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, bila je ta razlika što su autobusi i ti kamioni već otišli posle 8.00, a Evropska zajednica (European Community) je došla tek u 11.00. Znači tih autobusa i kamiona više nije ni bilo, iza vukovarske bolnice više nije bilo ni autobusa, ni kamiona.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Dakle, vi kažete da su autobusi i kamioni otišli posle 8.00.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li je to bilo blizu 8.00. Šta tačno znači kada kažete posle 8.00?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa oko 7.00 je počeo sav taj, ta evakuacija ranjenika, znači sat, sat i po vremena smo mi tako čekali taj nekakav konvoj i onda kad su mene vratili ženama i djeci, onda se u stvari postavio pravi konvoj za evakuaciju, znači ovi ranjenici nisu bili popisani, nije ih Evropska zajednica popisala i njih jednostavno nema i zato želim da mi gospodin Šljivančanin kaže kuda ih je odvezao.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, ja bih samo htela da mi odgovarate na pitanja, molim vas. Možete li da nastavite da nam govorite o onome o čemu ste malopre govorili? Dakle, kada smo govorili o vremenu.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, vreme, razlika postoji između sat, sat i pol vremena od dolaska Evropske zajednice i kamiona kojih ja više nisam vidila.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Recite gde ste vi na kraju završili? Toga dana. Vi i vaša kći.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ja i moja ćerka, svekrva, Martinova mama i ovo dvoje malodobne djece, moja jetrva Ljiljana, Tadijina supruga i njena ćerka Alma, mi smo svi bili u jednom od autobusa koji je bio za evakuaciju.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, gde vam je bilo odredište, u kojem mestu, gde ste na kraju završili?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa nama je rečeno da ćemo mi, preko Bogdanovaca, to vam je jedino selo hrvatsko kroz koje još je moglo kao se proći, rečeno nam je da ćemo preko Bogdanovaca doći u Vinkovce i mi smo tako sjeli u autobuse i rečeno nam je da idemo za Vinkovce, jer nas tamo kao očekuju da dođemo iz Vukovara, da izađemo. Međutim, to se nije tako desilo nego su nas kroz centar grada vozili prema "Veleprometu". A mislim kroz sam taj centar grada kad su nas vozili, to je bilo stravično za gledati. Tu je ljudi bilo koji su krenuli prema bolnici, jer su čuli da dolazi konvoj i da je evakuacija. Međutim, nisu uspjeli doći do bolnice nego vjerovatno, oslobodioci, pod znakom navoda ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, rekli ste da su vas odvezli u "Velepromet", a odmah posle toga gde ste pošli? Dakle, posle toga, na koju lokaciju ako takva lokacija postoji? Samo nam recite kako se to mesto zove?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Sremska Mitrovica.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: A da li je to bilo konačno odredište putovanja vas i vaše kćeri ili su vas prebacili još negde posle Sremske Mitrovice i gde?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa iz Sremske Mitrovice smo prenoćili u Sremskoj Mitrovici i onda su nam rekli da nas Hrvatska neće, da nemamo kuda, da oni ne znaju šta će ju s nama, da nas Zagreb ne može primiti, da su oni prebukirani. Međutim, mi smo rekli da hoćemo ići bilo kuda samo u neko mjesto u Hrvatskoj, a ne u Srbiji i tako da se Evropska zajednica onda s njima dogovarala, razgovarala, ubjeđivala ih tako da su nas onda pustili iz Sremske Mitrovice da idemo preko Bjeljine, preko Bjeljine da bi stigli u Đakovo. Znači putovali smo dva dana i tu noć koju smo bili u Sremskoj Mitrovici da bi stigli 60 kilometra koliko je udaljeno Đakovo od nas, a mi smo putovali preko Bosne da bi došli do Đakova i onda smo u Đakovu ja i Tanja završili. Međutim ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Gospođo Došen, je li to bilo vaše konačno odredište?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne, ja sam posle iz Đakova otišla za Zagreb.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. A sada, samo da nešto razjasnimo. Želela bih da se vratimo na bolnicu i na ono šta se tamo dešavalo. Želela bih da mi pojasnite jednu stvar. Dok ste bili tamo, tokom ta dva poslednja dva dana, 19. i 20. novembra 1991. godine, da li ste dakle u toku ta dva dana vi lično imali nekih direktnih kontakata sa doktorkom Bosanac?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ne, nikada.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam, hvala gospođo Došen.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Molim.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Sada bih želela da zajedno pogledamo nekoliko dokaznih predmeta. Ovo se tiče dokumenta 243 sa spiska po Pravilu 65ter. Krenućemo od prve strane čiji je evidencijski broj 02189326. Gospođo Došen, vi ste nam malopre rekli da postoji zdravstveni karton, odnosno istorija bolesti koju ste sačuvali. Prepoznajete li ovu stranicu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Napominjem da postoji i prevod na engleski jezik čiji je evidencijski broj 00582903. Gospođo Došen, molim vas sada da sudijama kažete šta je to? Šta je ova stranica koju sada vidite?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ova stranica je povijest bolesti moga muža i vrijeme i datum kada je on primljen u Medicinski centar Vukovar, koje je stajalo na

njevom krevetu, dokumenat koji sam je donijela iz vukovarske bolnice koji ja imam original.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Molim vas da nam kažete gde je na ovom dokumentu upisan datum, dan kada je Marin Došen primljen u bolnicu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Imate ovako, pod 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, pod kvadratom broj 8 piše: "Datum, prijem u bolnicu, 16. jedanaesti 1991. godine.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam. Pređimo sada na narednu stranicu, stranicu broj 2 koja ima evidencijski broj 02189327, koja takođe ima prevod na engleski jezik sa evidencijskim brojem 00582904. Gospođo Došen, da li je prva stranica koju imate pred sobom deo te istorije bolesti koju ste dobili iz bolnice?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li vi znate šta piše na toj strani?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa je ne znam, jedino što nešto mogu pročitati, da je hospitalizovan, da je pao sa trećeg kata, da mu treba napraviti RTG kičme, ovo dugo je na latinskom, ja stvarno ne znam.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Ostatak dokumenta je na latinskom. Jeste li od nekog zatražili da vam objasni šta tu piše?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da. Zatražila sam i od doktora Njavre i on mi je to objasnio i rekao, on je i prvi Martina, i prvi puta kad je bio ranjen hospitalizirao i ...

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala gospođo Došen. Da li je možda još neki drugi lekar vama objasnio šta stoji u ovom dokumentu, na ovoj stranici?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Uuuu, joj, kako se zove... Doktor, ortoped, Aleksijević.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U kom je vidu vama dato to objašnjenje?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Pa to objašnjenje mi je dato, jer sam ja... Pošto Martin se vodio nestao, da bi ostvarila svoja prava kao nestalog branitelja, hrvatskog nestalog branitelja, morala sam potražiti dokumentaciju i dokaz da je Martin bio ranjen. Pa sam onda morala tražiti i prevod doktora da mi napiše šta je to tako da mi je doktor Aleksijević i napis'o taj nalaz i predmet, šta se odnosi na Martinovu bolest i kakvo je to ranjavanje.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala vam gospođo Došen. Želela bih sada da pogledate još jedan dokument i da nam kažete je li to to objašnjenje o kome ste upravo govorili. Evidencijski broj ovog dokumenta na BHS-u je 02189333, a evidencijski broj njegovog prevoda na engleski jezik je 00582907.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da. To je taj dokumenat.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Dobro. A mi ovde čekamo da nam se to prikaže. Da li je to taj dokument gospođu Došen, dokument o kome ste vi govorili, a za koji ste rekli da se u njemu objašnjava ono šta je pisalo na strani broj 2 istorije bolesti?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da, jeste, to je taj dokumenat.

TUŽITELJKA TUMA: U redu, hvala vam. Takođe bih želela da ponudim na uvršćenje prevod ovog dokumenta kao i original na BHS-u, a pogledaćemo sada i ostatak istorije bolesti iako ne želim da sve to sada predočim u sudnici.

SUDIJA PARKER: To znači da hoćete da ponudite na usvajanje ceo taj zdravstveni karton, celu tu istoriju bolesti?

TUŽITELJKA TUMA: Da.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 174.

SUDIJA PARKER: Hoćete i prevod da se usvoji?

TUŽITELJKA TUMA: Da, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Usvaja se. To je usvojeno zajedno sa originalom na BHS-u, znači to je do dokaznog predmeta 174.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala časni Sude. Gospođu Došen, pogledaćemo sada još jednu stranu dokumenta koja je deo zdravstvenog kartona ili istorije bolesti, to je strana koja nosi broj 02189330. To je to. Verzija na engleskom nosi oznaku 00582905. Jeste li ranije već videli ovaj dokument gospođu Došen?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Da. To ja imam original.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada ste ga videli, dobro u redu. Molim vas da nam sada kažete šta je to?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To vam je temperaturna lista, po kojoj se mjeri temperatura svaki dan i normalno daje terapija po bolesti, znači na toj temperaturnoj listi imamo datume. Znači 16. jedanaesti je dan kada je Martin primljen u bolnicu, 17. 18. 19. i 20. već dalje nema nikakvog obilježja. Znači da od toga dana više nije u bolnici.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da li vi možete da pročitate šta piše u ovom dokumentu? Kada je, kojeg dana je merena temperatura Martinu Došenu?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Ovde ima, pod broj 1, znači 16. jedanaestog, broj 2, 17. jedanaestog, pod broj 3, 18. jedanaestog, kod 19. i 20. nema ništa.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala, gospođu Došen.

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: Molim.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: I na kraju, želela bih da pogledamo još jedan dokument koji ste već pomenuli.

SUDIJA PARKER: Hoćete li ovo da ponudite na usvajanje?

TUŽITELJKA TUMA: Da, ceo ovaj dokument, ovo je samo deo tog dokumenta.

SUDIJA PARKER: U redu. Onda u redu.

TUŽITELJKA TUMA: Poslednji dokument nosi evidencijski broj 02189332, taj dokument je na BHS-u, a njegov prevod na engleski ima evidencijski broj 00582906. Takođe bih želela da ponudim ovaj dokument na usvajanje.

SUDIJA PARKER: Da li je to već deo dokumenta 174?

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Koliko ja shvatam, jeste. Gospođo Došen, molim vas objasnite nam šta stoji u ovo dokumentu? Šta tu piše?

SVEDOKINJA DOŠEN – ODGOVOR: To je potvrda da je Martin ranjen prvi puta u kolovozu od granate, kad je zadobio ozljedu desne noge, liječen je ambulantno, taj pregled i to je napravio doktor Juraj Njavro, a već sam rekla i ranije, ja sam morala sve te dokumente da prikupim, pošto Martin nije živ, a da bi ostvarila prava za njega kao supruga, morala sam imati to sve napismeno. Znači može vam potvrditi doktor Njavro, isto kao što može i doktor Aleksijević.

TUŽITELJKA TUMA : U redu hvala vam gospođo Došen. Završila sam glavno ispitivanje časni Sude, hvala vam.

SUDIJA PARKER: Puno vam hvala, gospođo Tuma. Gospodine Vasiću, imate na raspolaganju sledeću mogućnost. Da sada prekinemo ili da ispitujete šest minuta?

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ja mogu da ispitujem šest minuta, mislim da će to da bude jedno tri pitanja. Ako je celishodno, ja sam spreman. Ali se bojim da je i za svedoka bolje da to krenemo sutra.

SUDIJA PARKER: Mislite li da imate ukupno četiri, pet pitanja za svedoka, zar ne? Ne, mislim da bi najbolje bilo da završimo za danas gospodine Vasiću, a da se vi spremite da sutra vrlo brzo ispitajte svedoka. Gospođo Došen, mi ćemo da završimo današnji pretres i nastavice sa radom sutra u 14.15. Sudski službenik koji je tu sa vama daće vam detaljna uputstva o sutrašnjem pretresu, a sada završavamo sa radom i vidimo se ponovo sutra. Hvala vam.

